

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ У КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

в рамках проекту ЄС Еразмус+ у сфері вищої освіти за участі вищих
навчальних закладів з України
«Інноваційна реабілітаційна освіта – впровадження нових магістерських
програм в Україні (REHAB)»

Виконали:
Робоча група НУФВСУ

«THIS PROJECT HAS BEEN FUNDED WITH SUPPORT FROM THE EUROPEAN COMMISSION. THIS ARTICLE REFLECTS THE VIEWS ONLY OF THE AUTHOR, AND THE COMMISSION CANNOT BE HELD RESPONSIBLE FOR ANY USE WHICH MAY BE MADE OF THE INFORMATION CONTAINED THEREIN»

Київ, 2019

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В КРАЇНАХ ПІВНІЧНОЇ ТА ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

- 1.1. Данія
- 1.2. Норвегія
- 1.3. Фінляндія
- 1.4. Швеція
- 1.5. Австрія
- 1.6. Нідерланди
- 1.7. Португалія
- 1.8. Велика Британія

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ ТА БАЛТІЇ

- 2.1. Польща
- 2.2. Чехія
- 2.3. Словенія
- 2.4. Болгарія
- 2.5. Латвія
- 2.6. Литва

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В КРАЇНАХ ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ ТА ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

За Європейською класифікацією умінь / компетенцій, кваліфікацій і професійної діяльності (ESCO), Міжнародної класифікації стандартів професій (ISCO) фахівці з фізичної терапії включені в категорію фахівців в області охорони здоров'я, не віднесених до інших категорій.

Фізична терапія зараз є спеціальною освітньою програмою, викладається на багатьох немедичних факультетах майже в усіх країнах Європи.

Надалі розглянемо деякі аспекти підходів до підготовки фізичних терапевтів у країнах Європейського Союзу.

1.1. Данія

Бакалаврську освіту можна отримати в університетських коледжах в 10 містах країни: Есб'єрз, Хадерслев, Хіллерод, Хольстебро, Копенгаген, Нествед, Оденс, Роскілле, Ольборз і Орхус.

Вимоги до вступників: диплом про закінчення гімназії або училища за спеціальністю соціального чи медичного помічника з певним рівнем успішності.

Навчання тільки в очній формі займає 3,5 роки.

Програма розрахована на 210 кредитів ECTS, з яких 20 кредитів ECTS є факультативними елементами, 20 кредитів ECTS є міждисциплінарними елементами, а бакалаврський проект (дипломна робота) складається з 20 кредитів ECTS.

Один рік навчання відповідає 60 кредитам ECTS. Програма розділена на семестри по 30 кредитів ECTS кожен. Семестр можна розділити на модулі по 10 балів ECTS.

Програма складається з теоретичних елементів із загальним обсягом 168 кредитів ECTS і стажувань (клінічних практик) із загальним обсягом 42 кредити ECTS.

Навчання організовано за наступними предметними областями:

1. Предмети науки про здоров'я - 145 кредитів ECTS.
2. Природничі науки - 40 кредитів ECTS.
3. Гуманістичні предмети - 15 кредитів ECTS.
4. Громадські науки - 10 кредитів ECTS.

Обов'язкова (загальна) частина вивчається в перші 4 семестри програми, її загальний зміст однаковий в усіх навчальних закладах. Однак організація, порядок і методи навчання можуть відрізнятись.

Контент розділений на 7 тем:

1. Фізіотерапія, професія, наука і навчання - 10 кредитів ECTS.
2. Базове фізіотерапевтичне обстеження і обґрунтування - 20 кредитів ECTS.
3. Фізіотерапевтичне втручання з акцентом на аналіз рухів і адаптацію фізичної активності - 20 кредитів ECTS.
4. Базове фізіотерапевтичне обстеження, обґрунтування і діагностика - 10 кредитів ECTS.
5. Фізіотерапевтичне обстеження та клінічне обґрунтування діагностики, лікування і реабілітації - 20 кредитів ECTS.
6. Фізіотерапія в зміцненні здоров'я і профілактиці - 10 кредитів ECTS.
7. Фізіотерапевтичне клінічне обґрунтування і прийняття рішення при лікуванні та реабілітації - 30 кредитів ECTS.

Варіативна частина специфічна для кожного конкретного навчального закладу, триває більше 3 семестрів і представлена на кожному навчальному сайті. Зміст її не виходить за рамки 4 тем:

1. Фізіотерапія в зміцненні здоров'я і профілактиці.

2. Фізіотерапевтичні клінічні міркування і прийняття рішень в лікуванні та реабілітації.

3. Удосконалене обґрунтування фізіотерапії та прийняття рішень в фізіотерапевтичних втручаннях.

4. Самостійна і відповідальна професійна практика і розвиток.

Освіту магістра можна отримати тільки в Університеті Південної Данії (SDU) в Оденсі.

Вимоги до вступників: ступінь бакалавра з фізіотерапії, отримана після вересня 2001 року.

Навчання тільки в очній формі займає 2 роки.

Програма розрахована на 120 кредитів ECTS.

Програма складається з 4 обов'язкових модулів, факультативних модулів і написання магістерської дисертації. Кожен модуль складається з 8-тижневого курсу і закінчується модульним тестом. Схематично освіта виглядає так:

1 семестр:

1. Управління проектами - 5 кредитів ECTS.
2. Введення в історію фізіотерапії, теорія та основи інформаційної компетентності - 5 кредитів ECTS.

3. Епідеміологія і біостатистика - 15 кредитів ECTS.

4. Систематичні огляди та метааналізи в фізіотерапії - 5 кредитів ECTS.

2 семестр:

1. Економіка здоров'я - 5 кредитів ECTS.
2. Право охорони здоров'я - 5 кредитів ECTS.
3. Якісний розвиток фізіотерапії - 5 кредитів ECTS.
4. Гуманістичні підходи в дослідженнях здоров'я - 5 кредитів ECTS.
5. Доказова фізіотерапія - 10 кредитів ECTS.

3 семестр:

1. Додатковий модуль - 30 кредитів ECTS.

4 семестр:

1. Написання магістерської дисертації - 30 кредитів ECTS.

1.2. Норвегія

Освіту бакалавра можна отримати в 5 коледжах і університетах: Коледжі Західної Норвегії, Бьоркнес коледжі, Норвезькому науково-технічному університеті, Арктичному університетт Норвегії, OsloMet - Міському університеті.

Вимоги до вступників: диплом про закінчення старшої середньої освіти з певним рівнем успішності.

Навчання тільки в очній формі займає 3 роки (в Бьоркнес коледжі - 4 роки).

Програма розрахована на 180 кредитів ECTS. З них $\frac{1}{4}$ програми становить практика, яка розподілена на всі 3 роки навчання, а на написання дисертації (дипломної роботи) передбачено 15 кредитів ECTS.

Фізіотерапевтична освіта розподіляється на дві галузі навчання: фізіотерапія і менсенджік (mensendieck). Mensendieck - це окремий метод в фізіотерапії, який часто використовується в профілактичних цілях. Це комплексна увага до здоров'я та лікування, і акцент робиться на досягненні балансу і гармонії з пацієнтом або клієнтом. Фізична терапія і mensendieck - дві рівні освітні програми, які однакові з точки зору рівня освіти, кваліфікації для магістерських програм та можливостей працевлаштування.

Існують окремі програми для кожної області навчання. При цьому 100 кредитів є загальними і 80 кредитів є спеціальними для кожного з напрямків.

У перший рік навчання вивчаються загальні дисципліни, а на наступних - спеціальні.

Орієнтовна програма (OsloMet - Міський університет)

1 рік:

1. Анатомія - 30 кредитів ECTS

2. Фізіологія - 15 кредитів ECTS
3. Спілкування і етика в фізіотерапії - 10 кредитів ECTS
4. Огляд, оцінка руху і функції - 20 кредитів ECTS.

2 рік:

Патологія - 10 кредитів ECTS

1. Профілактика і лікування захворювань опорно-рухового апарату - 15 кредитів ECTS.

2. Профілактика, лікування, реабілітація та абілітація для конкретних груп пацієнтів:

- в педіатрії - 7 кредитів ECTS
- в геріатрії - 6 кредитів ECTS
- неврології - 16 кредитів ECTS
- патології дихальної та серцево-судинної системи - 16 кредитів ECTS
- психіатрії - 6 кредитів ECTS
- загальні предмети - 5 кредитів ECTS
- практика - 14 кредитів ECTS.

3 рік:

1. Міжнародна суспільна охорона здоров'я - 15 кредитів ECTS
2. Практика по фізіотерапії - 60 кредитів ECTS
3. Дисертація - 15 кредитів ECTS.

Освіту магістра можна отримати в 3 навчальних закладах: OsloMet - Міському університеті, коледжі Західної Норвегії та Університеті Бергена (мануальна терапія).

Вимоги до вступників: ступінь бакалавра з фізіотерапії або еквівалентна ступінь по фізіотерапії (середній бал не менше C).

Навчання в очній формі займає 2 роки, в заочній - 4 роки.

При вступі до магістратури абітурієнти вибирають одну з трьох спеціалізацій: педіатрію, геронтологію, м'язово-скелетні травми і захворювання.

Програма розрахована на 120 кредитів.

При очній формі навчання перший рік навчання складається з чотирьох обов'язкових і одного факультативного курсу.

Орієнтовна програма (OsloMet - Міський університет):

1. Основні знання і навички в фізіотерапії - 20 кредитів ECTS
2. Теорія науки і етика - 20 кредитів ECTS
3. Кількісний метод дослідження - 10 кредитів ECTS
4. Якісний метод дослідження - 20 кредитів ECTS
5. Взаємодія як основа реабілітації рухових порушень - 10 кредитів ECTS
6. Біль, способи оцінки і методи впливу - 10 кредитів ECTS.

Другий рік навчання використовується для написання магістерської дисертації - 30 кредитів ECTS.

При заочній формі навчання чотирьох обов'язкових і один факультативного курс вивчаються протягом двох років. Наступні два роки пишеться магістерська дисертація.

1.3. Фінляндія

Освіту бакалавра можна отримати в 15 політехнічних інститутах: Аркада, Університет прикладних наук Ювяскюля, Університет прикладних наук Лахті, Лапландський університет прикладних наук, Університет прикладних наук Лауреа, Університет Метрополії Прикладних Наук, Університет прикладних наук Міккелі, Університет прикладних наук Оулу, Університет прикладних наук Північної Карелії, Саймскій університет прикладних наук, університет прикладних наук ім. Сатакунта, Університет прикладних наук Савонія, Університет прикладних наук Сейняйокі, Університет прикладних наук Тампере, Університет прикладних наук Турку.

Вимоги до вступу: освіта в середній школі або ступінь бакалавра, ступінь в галузі вищої освіти або ступінь вищої освіти, а також курс навчання за кордоном (наприклад, міжнародний бакалаврат чи європейський бакалаврат).

Існують різні форми навчання: денна, заочна, дистанційна. Планована тривалість денної форми становить 3,5 року.

Програма розрахована на 210 кредитів ECTS.

Навчальна програма підготовки фізіотерапевтів ґрунтується на рекомендаціях і описах областей компетенції і описах Європейського університету прикладних наук (ARENE), Міністерства освіти і культури (ОКМ: Університет прикладних наук для охорони здоров'я) та Європейської мережі вищих навчальних закладів фізичного виховання (ENPHE).

Програми різних вузів відрізняються один від одного, але мають головні компоненти: базові предмети становлять 10-30 кредитів ECTS і вивчаються на першому році навчання. Спеціальні дисципліни охоплюють 90 і вивчаються на другому і третьому роках навчання, по кожному блоку передбачена практика в сукупності 30-85 кредитів ECTS. На третьому і четвертому році виконується дипломна робота - 15-30 кредитів ECTS, і вивчаються предмети орієнтовані на виконання проектів - 5-30 кредитів ECTS. Крім того, в програмі передбачено вивчення загальних предметів до 30 кредитів ECTS і вивчення мов до 10 кредитів ECTS.

Освіту магістра можна отримати тільки в Університеті Ювяскюля, факультет спортивних наук.

Вимоги до вступників: диплом бакалавра з фізіотерапії або іншої спеціальності в області реабілітації і спорту (фізіотерапевт, терапевт стоп, остеопат, асистент, напрапат, лікар-фізкультури, ерготерапевт, консультант по реабілітації чи інженер з соціальних технологій) або подібного ступеня. Особи, які отримали одну з вищевказаних спеціальностей і університетський ступінь, також можуть подати заявку на навчання.

Навчання тільки в очній формі займає 2 роки.

Програма магістратури включає в себе 120 кредитів ECTS магістратури та 33 кредитів ECTS додаткових занять, покликаних забезпечити потрібні навички для навчання.

Додаткові програми випускників з попереднім політехнічний або еквівалентної ступеня визначаються в навчальній програмі. Для студентів бакалаврату або магістратури університету необхідність і зміст додаткових досліджень визначаються окремо в керівництві Норм.

Додаткові заняття з фізіотерапії (33 - 34 кредитів ECTS):

1. Експертиза в галузі охорони здоров'я, частина I (1 кредитів ECTS)
2. Охорона здоров'я на основі доказів (2 кредитів ECTS)
3. Біологічні основи здоров'я (3 - 4 кредитів ECTS)
4. Методи оцінки ефективності в науках про здоров'я (3 кредитів ECTS)
5. Критична оцінка дослідницької інформації I (4 кредитів ECTS)
6. Основи епідеміології (3 кредитів ECTS)
7. Комунікація і вивчення мови (2 кредитів ECTS)
8. Методологія дослідження факультету спортивних наук (15 кредитів ECTS)
9. Введення в наукову діяльність (3 кредитів ECTS)
10. Методи збору даних і основи наукового письма (2 кредитів ECTS)
11. Основи якісних методів дослідження (5 кредитів ECTS)
12. Основи кількісних методів дослідження (5 кредитів ECTS).

Обсяг навчання в магістратурі після додаткових занять становить 120 кредитів ECTS і включає поглиблені заняття з фізіотерапії, поглиблені методологічні заняття і дисципліни за вибором. Курс за вибором має складати мінімум 45 кредитів ECTS.

Основна програма по фізіотерапії (118 - 120 кредитів ECTS):

1. Провідні фізіотерапевтичні дослідження (72 - 74 кредитів ECTS)
2. Додаткові розширені дослідження у фізіотерапії (3 кредити ECTS)
3. Експертиза у фізіотерапії (3 кредити ECTS)
4. Дослідження в області контролю в фізіотерапії (4 кредити ECTS)
5. Експертиза навчання (6 кредитів ECTS)

6. Наукові основи і використання лікувальної фізкультури (4 кредити ECTS)
7. Критична оцінка дослідницької інформації II (2 кредити ECTS)
8. Навантажувальні тести в фізіотерапії (2 кредити ECTS)
9. Реабілітаційні дослідження (2 кредити ECTS)
10. Лабораторія фізіотерапевтичних досліджень: біомеханічна і навантажувальна фізіологія (4 кредити ECTS)
11. Магістерський семінар (5 кредитів ECTS)
12. Дипломна дисертація (30 кредитів ECTS)
13. Поглиблення етики досліджень (2 кредити ECTS)
14. Поглиблене вивчення методології (5 - 7 кредитів ECTS).

Дисципліни за вибором:

1. Кількісні передові методи дослідження (5 - 7 кредитів ECTS)
2. Поглиблення кількісних методів дослідження (3 - 5 кредитів ECTS)
3. Курс TILP350 SPSS (2 кредити ECTS)
4. Якісні передові методи дослідження (7 кредитів ECTS)
5. Поглиблення якісних методів дослідження 1 (3 кредити ECTS)
6. Поглиблення якісних методів дослідження 2 (4 кредити ECTS)
7. Інші загальні дослідження (1 кредит ECTS)
8. Загальні дослідження (1 кредит ECTS)
9. Експертиза в галузі наук про здоров'я, частина II (1 кредит ECTS).

1.4. Швеція

Освіту бакалавра можна отримати в університетах в Вестеросі, Гетеборзі, Лунді, Лулео, Стокгольмі, Умео, Лінчепінге і Упсалі.

Вимоги для вступу: середня освіта з певним рівнем успішності з певних предметів.

Навчання очне займає 3 роки.

Програма розрахована на 180 кредитів ECTS і складається з шести семестрів по 30 кредитів ECTS, які складаються як з теоретичного,

практичного та оперативного розміщення. Останній семестр містить есе з 15 кредитів ECTS.

Програма фізіотерапевт дає наступні ступені:

- Ступінь фізіотерапії (ступінь бакалавра наук в області фізіотерапії)
- Ступінь бакалавра з фізіотерапією в якості основного предмета (ступінь бакалавра медичних наук в області фізіотерапії).

Ступінь бакалавра досягається після того, як студент виконав вимоги курсу 180 кредитів вищої освіти з певною спеціалізацією, яку вирішує кожен коледж, з яких принаймні 90 кредитів вищої освіти з поступовим поглибленим вивченням в основній області для освіти. Тому програми досить різні, але мають основні компоненти: на першому році вивчають базові дисципліни у обсязі 30-45 кредитів ECTS, спеціальні дисципліни не менше 90 кредитів ECTS, стажування 22-25 кредитів ECTS, дипломна робота 15 кредитів ECTS. Загальні предмети не вивчаються. В програму можуть бути включені безкоштовні курси на інших факультетах чи в університетах або в інших коледжах в межах або за межами Швеції, за умови, що вони вважаються адекватними відповідно до цілей освіти. Безкоштовні курси шукаються в відкритому конкурсі з іншими студентами.

Освіту магістра можна отримати в університетах в Вестеросі, Гетеборзі, Лунді, Лулео, Стокгольмі, Умео, Лінчепінге і Упсалі.

Вимоги для вступу: ступінь бакалавра в області фізіотерапії не менше 180 кредитів вищої освіти, з яких не менше 15 кредитів ECTS наукової роботи або еквівалент іноземної ступеня.

Навчання може бути у вигляді модифікованого дистанційного з відстроченим темпом і зустрічами в районі навчання.

Програма магістратури включає в себе 60 кредитів ECTS, дипломний ступінь магістра складає 120 кредитів ECTS.

Перші 30 кредитів вищої освіти в основному теоретичні базові курси на високому рівні. Наступні 30 кредитів складаються з самостійної роботи. Решта курсів складаються з теоретично базового курсу, 15 кредитів вищої

освіти і курсів за вибором, 45 кредитів ECTS. Поступовий розвиток в цій галузі в основному базується на вимірах знань в області підготовки досліджень і складності предмета, тому порядок включення курсів в магістерську програму визначається в консультації між студентом і відповідальним за курс або консультантом за навчальним планом в індивідуальному навчальному плані. Після перших 60 кредитів студент може закінчити навчання і подати заявку на один ступінь. Навчання в основному орієнтовано на проблеми, що означає активний пошук знань, критичне мислення і власне рішення проблем. Для отримання ступеня магістра студент повинен в рамках вимог курсу завершити самостійний проект (дипломний проект), що включає не менше 30 кредитів вищої освіти в основній області навчання. Самостійна робота може включати менше 30 кредитів ECTS, але не менше 15 кредитів ECTS, якщо студент вже завершив самостійну роботу на високому рівні, принаймні, 15 кредитів вищої освіти в основній області навчання або еквівалентній іноземній освіті. Студентам, які слідують освітній програмі, гарантовано місце на базових курсах, що надаються в рамках програми. В навчальних планах вказані кваліфікаційні вимоги, застосовні до кожного курсу. Безкоштовні курси з інших університетів можуть бути включені в ступінь. Безкоштовні курси шукаються в відкритому конкурсі.

1.5. Австрія

Дипломи австрійських університетів визнаються у більшості країн світу. Встановлено, що специфічна особливість системи вищої освіти австрійських університетів полягає в тому, що студентам надається повна самостійність. Вони самостійно формують свій навчальний розклад, обирають необхідні дисципліни, викладачів, тематику наукових робіт та екзаменаторів. Тривалість бакалаврських програм не є фіксованою. Програму, розраховану на 3 роки, студент може засвоювати протягом 4-4,5 років, і це не буде вважатися академічною заборгованістю. Проте студента

можуть відрахувати за неуспішність з профільних дисциплін, особливо це стосується популярних спеціальностей, на які претендує значна кількість абітурієнтів.

Магістерські освітні програми в Австрії призначені для тих, хто планує вдосконалити свої знання у конкретній спеціальності. Академічні програми такого типу є в усіх університетах і в більшості вищих спеціальних шкіл. Тривалість магістерських програм становить 2 роки (4 семестри, 120 кредитів ECTS).

Зимовий семестр в університетах Австрії, як правило, починається з 1 жовтня, а літній – з 1 березня. Бакалаврські програми для навчання в інститутах (коледжах), вищих спеціальних школах (Fachhochschule) та університетах Австрії розраховані на шість семестрів. Навчання бакалаврів завершується захистом наукової роботи та складанням іспиту, за результатами яких випускникам присвоюється ступінь бакалавра і видається відповідний диплом.

У результаті аналізу освітньої системи Австрії встановлено, що 8 із 56 вищих навчальних закладів здійснюють підготовку фахівців у галузі фізіотерапії: Австрійський університет прикладних наук ФХ Йоаннеум (FH Joanneum, Fachhochschule), Університет прикладних наук Санкт-Польтен (St. Pölten Fachhochschule), Університет прикладних наук ФХ Віденський Кампус (FH Campus Wien), Дунайський університет м. Кремс (Donau-Universität Krems), Приватний університет науки про здоров'я, медичного комп'ютерного та технічного забезпечення (Private Universität für Gesundheitswissenschaften, Medizinische Informatik und Technik), Університет прикладних наук у сфері здоров'я Тіроль (FH Gesundheit Tirol), Університет прикладних наук медичних професій Верхньої Австрії (FH Gesundheitsberufe OÖ GmbH), Медичний університет Граца (Die Med Uni Graz), з яких останні три проводять підготовку магістрів фізичної терапії.

Розглянемо деякі аспекти професійної підготовки бакалаврів у галузі фізичної реабілітації в різних університетах Австрії. Так, університет

прикладних наук ФХ Йоаннеум (FH Joanneum, Fachhochschule) є одним із провідних університетів Австрії, у якому навчаються близько 3800 студентів і працює понад 180 штатних викладачів. Університет пропонує навчання з економічних, технічних і медичних спеціальностей у трьох кампусах – у Граці, Капфенберзі і Бад-Гляйхенберзі у федеральних землях Штирії. Університет пропонує 45 бакалаврських, серед яких є програма підготовки бакалавра фізичної терапії Bachelor of Science (BSc), і 25 магістерських програм. Навчальний план підготовки бакалаврів фізичної терапії розрахований на три роки (шість семестрів), що становить 180 кредитів ECTS.

На сьогодні в Університеті ФН Йоаннеум (FH Joanneum, Fachhochschule) навчаються студенти з більш ніж 36 країн, що підтверджує високу репутацію вищої освіти в Австрії.

В Університеті прикладних наук Санкт-Пьольтен (St. Pölten Fachhochschule) для 2100 студентів пропонується 15 освітніх програм, в тому числі в галузі охорони здоров'я (фізична терапія). Університет прикладних наук Санкт-Пьольтен (St. Pölten Fachhochschule) підтримує зв'язок із близько 100 університетами-партнерами, тому студенти мають можливість провести один навчальний семестр або пройти стажування за кордоном. Навчальний план підготовки бакалаврів фізичної терапії розрахований також на три роки навчання, що становить 180 кредитів ECTS. Аналіз назв і змісту навчальних дисциплін засвідчує, що їх засвоєння сприяє формуванню компетенцій бакалаврів фізичної терапії. До них відносять технічні і методологічні навички, соціально-комунікативні та дослідницькі навички, які дозволяють застосовувати знання фізичної терапії у доклінічній і клінічній практиці або викладацькій діяльності у поєднанні із знаннями психології, педагогіки, дидактики, соціології тощо.

Після завершення навчання бакалаври фізичної терапії оволодівають етичними нормами професійної поведінки. Отримані дослідницькі навички дозволяють здійснювати наукове обґрунтування професійних дій для

реалізації новітніх наукових результатів та їх інтерпретації у процесі лікування та реабілітації. Для цього бакалаври фізичної терапії застосовують сучасні засоби діагностики й аналізу (відеозйомка, електроміографія, ультразвук тощо). Клінічними галузями, у яких працює фізіотерапевт після закінчення вищого навчального закладу, є: медицина праці, ортопедія, травматологія, внутрішні хвороби, пульмонологія, кардіологія, педіатрія, спортивна медицина, неврологія, урологія, проктологія, акушерство, гінекологія, геріатрія, онкологія,

Бакалаври фізичної терапії мають право працювати у лікувально-профілактичних установах, реабілітаційних центрах і клініках, об'єктах спортивної медицини, будинках для громадян похилого віку та інвалідів, центрах для інвалідів та займатися приватною практикою або продовжити навчання в магістратурі в галузі медицини. Розглянемо підготовку магістрів фізичної реабілітації в Університеті прикладних наук ФХ Віденський Кампус (FH Campus Wien), який був заснований у 2001 році у Відні (Австрія). Університет прикладних наук ФХ Віденський Кампус (FH Campus Wien) здійснює підготовку магістрів за міждисциплінарною магістерською навчальною програмою на базі бакалаврського ступеня прикладних наук із фізіотерапії з присвоєнням випускнику кваліфікації «Магістра наук фізичної терапії» (MScPT) (Masterstudien für PhysiotherapeutInnen).

Міждисциплінарна магістерська навчальна програма має три етапи навчання, які дозволяють майбутньому магістру зміцнити свої професійні знання та розширити навички у технічній та управлінській сферах. Навчальний план підготовки магістра наук фізичної терапії розрахований на два роки (120 кредитів ECTS). На першому етапі майбутні магістри вивчають загальні модулі щодо управління освітою та охороною здоров'я, організації досліджень, клінічної експертизи. Другий етап спрямований на закріплення управлінських якостей, клінічного досвіду, визначення тематики наукової роботи та розширення медичних знань. Третій етап містить додаткові дисципліни професійної освіти та написання магістерської дисертації.

Формами навчання у підготовці майбутніх магістрів з фізичної терапії є лекції, лекції-дискусії, семінарські і практичні заняття, групова, індивідуальна та самостійна робота. У навчальному процесі викладачами активно застосовуються кейс-аналіз, презентації, рольові ігри, інтерактивні дискусії, інтерв'ювання, відеонавчання тощо. Основними методами оцінювання є обговорення результатів, тестування, усні та письмові екзамени, письмова робота, активна співпраця, представлення презентації групової роботи, оцінювання домашньої роботи, інтерпретація результатів тощо.

Дунайський університет м. Кремс (Donau-Universität Krems) пропонує магістерську програму опорно-рухової фізичної терапії. Навчальний план підготовки таких магістрів розрахований також на два роки, що складає 180 кредитів ECTS з присвоєнням випускнику кваліфікації «Магістра наук (MSc) опорно-рухової фізичної терапії».

Отже, на основі проведеного аналізу навчальних планів можна стверджувати, що кількість навчальних курсів підготовки бакалавра фізичної терапії у вищих навчальних закладах Австрії протягом семестру становить у середньому 14 дисциплін. Дисципліни соціально-гуманітарної підготовки складають 20%, дисципліни фундаментальної та загальноекономічної підготовки – 30%, а дисципліни професійної та практичної підготовки – 50%. Стажування майбутніх бакалаврів фізичної терапії триває від 1290 год. до 1410 год. і може проходити кожного семестру, починаючи з II–III семестрів, або більш компактно на останньому курсі.

Термін навчання в магістратурі університетів Австрії за програмою фізичної терапії становить чотири семестри. Аналіз навчальних планів дозволив з'ясувати, що кількість навчальних курсів підготовки магістра фізичної терапії в Австрії у середньому становить 10 дисциплін на семестр. Дисципліни доклінічної підготовки складають 15% загальної кількості навчальних годин, дисципліни науково-дослідної підготовки – 16,5%, дисципліни професійної та практичної підготовки – 60%. Стажування

(клінічне навчання) майбутніх магістрів наук з фізичної терапії триває 330 годин.

Випускник міждисциплінарної магістратури має можливість займати керівні посади, розробляти і реалізовувати концепції інноваційної діяльності у сфері охорони здоров'я. Магістр фізичної терапії після закінчення австрійського вищого навчального закладу може проводити оцінювання стандартизованих процедур зі зміцнення і профілактики здоров'я, планувати фізіотерапевтичну діяльність та займати посади у медичних установах (лікарнях, поліклініках, реабілітаційних закладах, санаторіях), здійснювати науково-дослідну, консультаційну, управлінську, викладацьку діяльність (коледжі, університети), займатися позаштатною практикою та ін.

1.6. Нідерланди

Система вищої освіти в університетах Нідерландів з 2002–2003 навчального року має триступеневу освіту, яка передбачає отримання ступенів бакалавра, магістра та доктора (PhD).

У процесі дослідження було встановлено, що підготовку фахівців (бакалаврів і/або магістрів) з фізичної терапії у Нідерландах проводять такі вищі навчальні заклади, як Університет прикладних наук Аванс, зокрема факультет фізичної терапії (Avans Hogeschool, Opleiding Fysiotherapie), Університет Фонтіс Ейндховен (Fontys Hogescholen Eindhoven), Університет Ханзе Гронінген, школа охорони здоров'я (Hanzehogeschool Groningen, Academie voor Gezondheidsstudies), Лейденський університет, зокрема кафедра фізичної терапії (Hogeschool Leiden, Afdeling Fysiotherapie), Роттердамський університет (Hogeschool Rotterdam), Університет Амстердама (Hogeschool van Amsterdam), Університет Неймегена, зокрема факультет фізичної терапії (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Opleiding Fysiotherapie), Утрехтський університет, зокрема факультет охорони здоров'я (Hogeschool Utrecht, Faculty of Health Care, Dpt of Physiotherapy), Університет Саксіон, Енсхедський факультет фізичної терапії (Saxion Hogescholen

Enschede-Fysiotherapie), Університет фізичної терапії Тим (колишня Міжнародна академія фізичної терапії) (Hogeschool voor Fysiotherapie Thim).

Для детальнішого ознайомлення з системою підготовки фізичних терапевтів у Нідерландах ми зупинили увагу на Університеті фізичної терапії Тим (Thim), який був заснований у 1974 році як Міжнародна академія фізичної терапії [515]. З позицій сьогодення Університет фізичної терапії Тим (Thim) – це сучасний навчальний заклад з декількома філіями у Нідерландах і Швейцарії.

У Нідерландах підготовка фізіотерапевтів сконцентрована у м. Ньювегейн, який розташований неподалік від м. Утрехта. У Швейцарії університетський коледж фізичної терапії «Тим ван дер Лан» знаходиться у м. Ландкварт, який з 1990 року здійснює підготовку фізіотерапевтів. Крім того, Університет фізичної терапії Тим (Thim) пропонує студентам навчання у Німеччині за програмою бакалавра рівня VWO.

Навчальний план підготовки бакалаврів фізичної терапії в Університеті фізичної терапії Тим (Thim) містить 240 кредитів і розрахований на чотири роки навчання з відповідними трьома етапами (освітній, основний і перехідний)

У межах програми студенти вивчають дванадцять навчальних дисциплін. Освітній та основний етапи студенти проходять на першому та другому роках навчання, кожен етап містить 60 кредитів ECTS. Програми цих етапів містять відповідно п'ять навчальних дисциплін кожна, на вивчення яких відводиться сім тижнів. Кожна навчальна дисципліна закінчується екзаменаційним тижнем, під час якого складаються письмові тести для перевірки концептуальних знань і практичні тести для перевірки професійних навичок. Перехідний етап містить 120 кредитів ECTS і передбачає стажування протягом одного року (40 тижнів). Цей етап передбачає вивчення двох нових тем, повторення десяти раніше вивчених, а також роботу з науковою літературою. Підсумковий контроль перехідного

етапу здійснюється за допомогою тесту знань (НОК), тесту навичок (VDH), оцінюванням презентації та захисту дипломної роботи (дисертації).

Підсумком стажування є складання виробничого тесту зайнятості (ABP), який передбачає перевірку рівня знань, умінь та навичок діагностичного та терапевтичного процесів. Два рази на рік протягом усього періоду навчання проводять три види оцінювання: оцінювання концептуальних знань студентів на основі письмового практичного тестування (НОС); прикладні іспити, знання яких забезпечують можливість виконання складних професійних завдань.

Нормативні дисципліни навчального плану складають від 120 до 150 кредитів, а дисципліни за вибором студентів – від 30 до 60 кредитів.

Нами було здійснено аналіз змісту дисциплін навчального плану підготовки бакалавра фізичної терапії в Університеті фізичної терапії Тим (Thim). Так, дисципліна «Здоровий спосіб життя» передбачає використання індивідуальних і групових програм для вивчення основ здорового способу життя із залученням фізичних вправ та інших оздоровчих засобів. Дисципліна «Фізична реабілітація при ортопедичних і неврологічних захворюваннях» передбачає оволодіння засобами та принципами практичної фізіотерапії, спрямованих на діагностику, функціональне лікування та реабілітацію ортопедичних і неврологічних розладів (наприклад, при травмах, хірургічних втручаннях або при інсульті). Дисципліни циклу «Фізична реабілітація опорно-рухового апарату» («Травми верхніх кінцівок», «Травми нижніх кінцівок», «Порушення функцій хребта») передбачають оволодіння методиками діагностики та фізичної реабілітації у процесі лікування нескладних ортопедичних захворювань верхніх і нижніх кінцівок, а також складних ортопедичних захворювань, якими є порушення функцій хребта. Дисципліна «Працездатність у спорті» знайомить з основами відновлення фізичної працездатності спортсменів після спортивних травм та інших ортопедичних порушень. Дисципліна «Фізична реабілітація при різних захворюваннях» актуалізує роль фізіотерапевта у процесі діагностики та

реабілітації хворих з серцево-судинними та онкологічними захворюваннями, а також у геріатрії та ревматології. Дисципліна «Корекція опорно-рухового апарату» передбачає вивчення прийомів мануальної терапії та діагностики опорно-рухового апарату, оволодіння засобами спортивної фізіотерапії та реабілітації. Дисципліна «Здатність вирішення неординарних завдань» здійснює підготовку студентів до стажування і пошуку актуальної тематики наукового дослідження. При вивченні курсу «Спортивна фізіотерапія» підкреслюється важлива роль фізичного терапевта у спорті, як новатора, консультанта та фахівця. Дисципліна «Нейрореабілітація» передбачає оволодіння методиками діагностики та реабілітації хворих із неврологічними захворюваннями центральної нервової системи (інсульт, хвороба Паркінсона тощо). Дисципліна «Психосоматична фізична реабілітація» спрямована на підвищення рівня знань фізіотерапевта про психосоціальні чинники і психопатологію. У процесі засвоєння курсу «Вступ до мануальної терапії» майбутні фізичні терапевти отримують знання в галузі діагностики та реабілітації, засвоюють практичні навички мануальної терапії та комунікативні вміння. Здобуті знання з дисципліни «Фізична реабілітація у педіатрії» надають можливість майбутнім фахівцям здійснювати реабілітацію дітей, які мають проблеми опорно-рухового апарату. Цей курс поглиблює знання та формує практичні навички у галузі профілактики, діагностики та реабілітації в дитячому віці. Окрім того, випускник отримує можливість розширити компетентність у таких сферах, як педіатрія, педагогіка, психомоторний розвиток і фізична реабілітація дітей.

На першому і другому курсах відбувається навчальне стажування обсягом 32 години. Студенти мають можливість проходити навчальну практику на різних базах. На третьому курсі студент отримує постійне місце стажування, практика складається з двох періодів по двадцять тижнів. Студенти заочного відділення проходять стажування 32 години на тиждень, а студенти денного відділення мають неповний робочий день і проходять стажування 20 годин на тиждень. За бажанням студентів університет надає

можливість стажування за кордоном. Наприкінці стажування спеціально підготовлений експерт перевіряє професійну майстерність майбутніх фізичних терапевтів.

Перехідний етап складається із занять прикладного характеру, на яких студенти повторюють і поглиблено вивчають дисципліни, засвоєні на I та II роках навчання. Окрім цього, у межах курсу «Інтеграція освіти» заплановано ще дві дисципліни, які не є обов'язковими та передбачають обговорення і засвоєння окремих спеціалізованих курсів, визнаних Королівським товариством фізіотерапії (KNGF): спортивна фізіотерапія, нейрореабілітація, психосоматична фізіотерапія, мануальна терапія, фізіотерапія у педіатрії.

Умовою вступу до магістратури Нідерландських університетів є диплом бакалавра фізичної терапії. Навчання магістра триває 18 місяців (90 кредитів), після успішного закінчення якого випускнику присвоюється кваліфікація «Магістр наук у галузі фізичної терапії» (MScPT). Магістерська програма відрізняється від бакалаврської більш високим інтелектуальним рівнем і за показником норм якості Європейського Союзу (EQF) має сьомий рівень освіти.

Основний принцип цієї освітньої програми полягає в тому, що поєднує роботу (неповний робочий день) із навчанням та проведенням наукових досліджень. Такий підхід підвищує ефективність і цілеспрямованість навчання магістрів. Завданням цієї програми є засвоєння знань та навичок, які відповідають кваліфікації рівня магістра. Програма підготовки магістра має три галузі навчання: фізична терапія, наука та інновації за моделлю CanMEDS (канадська директива медичної освіти для фахівців).

Навчальний план підготовки магістра фізичної терапії розрахований на три семестри.

У Нідерландах магістерська програма відповідає міжнародним стандартам, що дозволяє магістрам з другого семестру обирати місце навчання в іншій країні, наприклад у Швейцарії, і проводити там наукові

дослідження, займатися організацією медичної допомоги та іншими питаннями. Магістерська програма передбачає відвідування установ галузі охорони здоров'я та знайомство з інноваційними технологіями. У процесі стажування магістранти працюють щонайменше вісім годин на тиждень. Практична діяльність може бути пов'язана безпосередньо з фізичною терапією або з загальною практикою виконання дій. Такий підхід допомагає розвинути необхідні компетенції, які відповідають вимогам Королівського товариства фізіотерапії (KNGF). До них належать: виконання різних видів професійної діяльності для забезпечення фізіотерапевтичного процесу, взаємозв'язку з оточуючими, співпраці з фахівцями, обміну знаннями та науковою практикою, надання соціальної та професійної допомоги, менеджменту професійних послуг.

У більшості нідерландських університетів викладачі активно використовують інтерактивне навчальне середовища, де разом із студентами обговорюють наукові проблеми, демонструють практичні навички, проводять інтерактивні заняття та здійснюють контроль. Викладачі магістратури проводять різноманітні майстер-класи, видають підручники (зокрема віртуальні), організовують дискусії на сайті, проводять навчальні семінари, вебінари (у тому числі з практичною демонстрацією), веб-конференції, презентації та організовують багатоденні ознайомлювальні поїздки. Крім того представники університетів активно спілкуються на сторінках Facebook, Twitter і LinkedIn.

Таким чином, в Австрії підготовка магістрів у галузі фізіотерапії здійснюється на базі бакалаврського ступеня прикладних наук із фізіотерапії. Специфіка підготовки бакалаврів у вищих закладах Австрії полягає у можливості самостійного вибору студентами необхідних для вивчення дисциплін, викладачів, тематики наукових робіт, екзаменаторів; самостійного формування навчального розкладу; тривалості засвоєння навчальної програми, розрахованої на три роки. Термін навчання в магістратурі університетів Австрії за програмою фізичної терапії становить

два роки, чотири семестри. Аналіз навчальних планів провідних університетів Австрії засвідчив, що кількість навчальних курсів підготовки магістра фізичної терапії в Австрії у середньому становить 10 дисциплін на семестр, серед яких 60% складають дисципліни професійної та практичної підготовки. При цьому перелік навчальних дисциплін для засвоєння магістерської програми кожний університет встановлює самостійно.

В університетах Нідерландів умовою вступу до магістратури є диплом бакалавра фізичної терапії. Навчання в магістратурі триває 18 місяців (3 семестри, 90 кредитів), після успішного закінчення якого випускнику присвоюється кваліфікація «Магістр наук у галузі фізичної терапії» (MScPT). Специфіка освітньої програми полягає в тому, що дозволяє поєднувати роботу (неповний робочий день) із навчанням та проведенням наукових досліджень.

1.7. Португалія

У Португалії підготовка фахівців з даної спеціальності триває чотири роки і включає 2945 годин, з них: теоретичне навчання – 860 годин, практичне – 515 годин; клінічне – 570 годин; семінарів – 20 годин; стажування – 980 годин. Підготовка магістрів із фізичної терапії триває три семестри з введенням у спеціалізацію таких напрямів роботи: кардіореспіраторна, соціальна, ортопедична, мануальна, спортивна, неврологічна реабілітації.

1.8. Велика Британія

Освіту бакалавра пропонують 40 університетів. Ступінь бакалавра буває двох видів: звичайний і ступень з відзнакою. Для отримання диплома звичайного ступеня вивчається значна кількість дисциплін, для ступеня бакалавра з відзнакою, глибоко вивчається обмежена кількість предметів (зазвичай, одного основного і двох-трьох допоміжних).

Крім того, освітня програма підготовки бакалаврів у галузі фізіотерапії

охоплює чотири рівні:

Рівень 4 - одержання Сертифіката (Certificate). Студент, який не відповідає вимогам щодо переходу на рівень 5, має право на Сертифікат про вищу освіту за успішне досягнення рівня 4 із 120 кредитів ECTS.

Рівень 5 - проміжний рівень (Intermediate). Студент, який не відповідає вимогам щодо переходу на рівень 6, має право на Сертифікат про вищу освіту за успішне досягнення рівня 4 із 120 кредитів ECTS, або Диплом про вищу освіту за успішне досягнення рівня 5 із 120 кредитів ECTS.

Рівень 6 - проміжний ступінь (Pass Degree). Студент має досягти проміжного або допустимо проміжного рівня із оцінюванням у 240 кредитів ECTS (120 на рівні 4 і 120 на рівні 5) та відповідати вимогам на відзначення проміжним ступенем відповідно до «Правил оцінювання навчання за програмами». У цьому випадку це ступінь бакалавра наук (у галузі охорони здоров'я).

Рівень 6 - одержання ступеня бакалавра наук з відзнакою (Honour). Студент, який вийшов на проміжний або допустимо проміжний рівень з оцінюванням у 360 кредитів ECTS (120 на рівні 4, 120 на рівні 5 і 120 на рівні 6) та виконав усі вимоги для одержання ступеня бакалавра наук з відзнакою, відповідно до «Правил оцінювання навчання за програмами», має право на одержання ступеня бакалавра наук з відзнакою у «Фізіотерапії». Ступінь бакалавра наук з відзнакою надає право подавати заяву на реєстрацію як фізіотерапевт у Раді професіоналів в галузі охорони здоров'я

Вимоги для вступу: середня освіта з певним рівнем успішності та індивідуальна співбесіда. Крім того існують неакадемічні умови: певні індивідуальні якості, що підтверджуються двома рекомендаціями (наукового та особистого характеру); задовільна декларація про стан здоров'я, в тому числі докази відповідних імунізацій і інші нормативні перевірки (такі як DBS); успішне проходження перевірки служби розкриття і заборони (DBS) до вступу; довідка про несудимість.

Навчання очне займає 3 роки (в Шотландії - 4).

Програми розроблюються кожним університетом самостійно, тому відрізняються варіативній частині. У процесі вивчення змісту навчальних планів університетів Брунеля, Манчестера, Бірмінгема, Західної Англії та Брайтона виявлено, що програма підготовки бакалаврів фізіотерапії розрахована на 360 кредитів ECTS обов'язкових дисциплін та такої ж кількості елективних дисциплін, 30 кредитів вищої освіти виділяється на написання кваліфікаційної роботи. Навчальні плани розробляються за модульним принципом з одночасним спрямуванням на інтеграцію освітніх програм та логічний розподіл блоків обов'язкових та вибіркових дисциплін.

Зокрема, навчальний план для здобуття ступеня бакалавра наук з фізіотерапії в університеті Бірмінгема (University of Birmingham) охоплює навчальний матеріал, що вивчається протягом трьох років.

Рік 1:

1. Основи фізіології і патології для практики - 20 кредитів ECTS
2. Функціональна анатомія і рух - 20 кредитів ECTS
3. Фізична активність і фізичні вправи - 20 кредитів ECTS
4. Професійна практика на робочому місці - 20 кредитів ECTS
5. Психосоціальна основа пацієнторієнтованої допомоги - 20 кредитів ECTS
6. Терапевтична практика - 20 кредитів ECTS.

Рік 2:

1. Ведення пацієнта з кардіореспіраторними проблемами - 20 кредитів ECTS
2. Скелетно-м'язові міркування і практика - 20 кредитів ECTS
3. Неврологічна реабілітація - 20 кредитів ECTS
4. Комплексні дослідження - 20 кредитів ECTS
5. Соціологія на практиці - 20 кредитів ECTS
6. Дослідження на практиці - 20 кредитів ECTS

Рік 3:

1. Комплексний догляд - 20 кредитів ECTS

2. Професійний та сервісний розвиток - 20 кредитів ECTS
3. Більш широкі перспективи на практиці - 20 кредитів ECTS
4. Практика 6 - Фізіотерапевт-випускник - 20 кредитів ECTS
5. Проект - 40 кредитів ECTS.

Освіту магістра пропонують 24 університети.

Вимоги для вступу: наявність ступеня бакалавра.

Навчання очне, займає 2 роки.

Програма підготовки складає 180 кредитів ECTS, з яких до 60 кредитів вищої освіти - написання кваліфікаційної роботи. Кредити складаються з обов'язкових та вибірових дисциплін, які є частиною кожної програми. Деякі університети пропонують як академічні (одержання ступеня магістра), так і практико-орієнтовані програми (одержання сертифікатів (Postgraduate Certificate (PgCert)) та дипломів (Postgraduate Diploma (PgDip)). PgCert видається після 1-го року навчання (загальні вимогами 120 кредитів, мінімальні – 90). PgDip видається після 2-ох років навчання, курс навчання включає 240 кредитів (90 кредитів – мінімум). Наприклад, Postgraduate Diploma in Sport Physiotherapy (диплом – спортивна фізіотерапія) та Postgraduate Diploma Neuro-musculoskeletal Physiotherapy (диплом – фізіотерапія нервової та м'язоскелетової систем) Cardiff University (Кардіфський університет), PgCert Physiotherapy in Women's Health (сертифікат – фізіотерапія у відновленні здоров'я жінок) та PgCert Sport Physiotherapy (сертифікат – спортивна фізіотерапія) University of Bradford (Бредфордський університет). Практико-орієнтовані програми фактично – це базовий курс для рівня магістратури. Від Pg-сертифіката можна перейти до Pg-диплома, а потім і до магістерської програми. Для переходу з рівня на рівень необхідно додатково скласти іспити з тих дисциплін, яких не мала програма нижчого рівня. Програми розроблюються кожним університетом самотійно, тому значно відрізняються.

У якості прикладу надається навчальний план для здобуття ступеня магістра наук з фізіотерапії в університеті Шеффілда Халлама (Sheffield Hallam University):

Рік 1:

Обов'язкові модулі:

1. Клінічне обґрунтування в фізіотерапії 30 кредитів - ECTS
2. Вправи за призначенням і зміцнення здоров'я - 15 кредитів ECTS
3. Введення в професійну практику - 15 кредитів ECTS
4. Дослідження для практики (уроки) - 15 кредитів ECTS.

Рік 2:

Обов'язкові модулі:

1. Передові клінічні міркування в фізіотерапії - 30 кредитів ECTS
2. Вдосконалене комплексне управління справами - 15 кредитів ECTS
3. Дисертація - 45 кредитів ECTS.

Елективні модулі:

1. Концепції навчання і викладання (дистанційне навчання) - 15 кредитів ECTS
2. Видатні вчені - 15 кредитів ECTS
3. Індивідуальний навчальний модуль - 15 кредитів ECTS
4. Терапевтичне лікування нервово-м'язового болю (дистанційне навчання) - 15 кредитів ECTS.

Спеціалізації у галузі фізіотерапії охоплюють неврологію, ортопедію, травматологію, кардіореспіраторні розлади, здоров'я жінок та спортивну реабілітацію. Випускники здобувають ступінь «Бакалавр наук» та «Магістр наук» за одним із напрямів спеціалізації, наприклад, бакалавр наук у галузі фізіотерапії з поглибленим практичним вивченням (BSc in Physiotherapy by Situated Learning), бакалавр наук у галузі фізіотерапії з гнучкою системою підготовки (BSc in Physiotherapy by Flexible Learning), магістр наук у галузі сучасної фізіотерапії (MSc in Advanced Physiotherapy), магістр фізіотерапії з неперервним професійним розвитком (MSc in Continuing Professional

Development Physiotherapy), магістр наук у галузі нервово- та м'язоскелетової фізіотерапії (MSc in Neuro-musculoskeletal Physiotherapy), магістр наук у галузі спортивної фізіотерапії (MSc in Sport Physiotherapy), магістр наук у галузі м'язоскелетової фізіотерапії (MSc in Musculoskeletal Physiotherapy) та ін. Основною відмінністю цих програм є наявність значної кількості спеціалізованих дисциплін, що дають змогу додатково отримати необхідні знання у галузі майбутньої професійної діяльності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В СТРАНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ ТА БАЛТІЇ

2.1. Польща

У Польщі підготовка фахівців даної категорії має два ступені (циклу) (I і II) і здійснюється у вищих навчальних закладах фізкультурного або медичного профілю. В даний час підготовка бакалаврів за спеціальністю «фізичний терапевт» в Польщі здійснюється протягом 3-4 років зі змістом програм від 180 кредитів ECTS до 240 кредитів ECTS. В Академії фізичного виховання в Кракові студенти вчаться 3 роки (180 кредитів), а в Гданському медичному університеті - 4 роки (240 кредитів).

Необхідно відзначити, що підготовка фахівців з фізичної терапії в Польщі проводиться - в 8 ВНЗ медичного профілю і в 1 медичному коледжі. Крім того, Вища школа фізіотерапії у Вроцлаві - перший приватний ВНЗ в Польщі, в якому готують фахівців-фізіотерапевтів (з 2009 р).

Вимоги до вступників: особа, яка має атестат про закінчення середньої школи, може бути допущено до участі в програмі першого циклу. У разі людей, які закінчили середню школу за кордоном, потрібно нострифікація свідоцтва про закінчення школи, що підтверджує право (володаря) на здобуття вищої освіти. Нострифікація складається шкільним управителем, компетентним за місцем проживання особи, яка подає заявку на нострифікацію сертифіката, а в разі відсутності місця проживання - шкільним управителем, уповноваженим на місце установи, в якому особа має намір надати сертифікат, отриманий за кордоном, в подальшому іменованій «органом по нострифікації». Сертифікат, виданий керівником освіти, дійсний разом з оригіналом нострифіцированого сертифіката або його дублікатом,

легалізованим консулом Республіки Польща в країні, в якій був виданий документ.

Рівними до польського атестату про повну загальну середню освіту, без зобов'язання проводити нострифікацію, є:

а) дипломи ІВ (Міжнародного Бакалаврату), присуджені Міжнародною Організацією Бакалаврату в Женеві,

б) Дипломи ЕВ (Європейського бакалаврату), видані Європейськими школами відповідно до Конвенції від 21 червня 1994 року про статус європейських шкіл.

На вступ до другого ступеня навчання допускається особа, яка має ступінь першого циклу (ступінь бакалавра).

Структура навчання і форма навчання. Перший і другий цикл навчання - очна форма навчання.

Професійні та освітні цілі освіти. Випускник першого ступеня (циклу) досліджень в галузі фізичної терапії здобуває освіту і професійну підготовку - відповідно до вимог охорони здоров'я - для роботи з пацієнтом в області фізичної терапії.

Володіє знаннями і здібностями:

- формування, підтримка і відновлення працездатності і працездатності людей різного віку, втрачених або знижених в результаті різних захворювань або травм;

- бездоганна фізіотерапія;

- адаптація їх діяльності з метою реабілітації в рамках діяльності мультидисциплінарних бригад;

- контроль ефективності фізіотерапевтичного процесу;

- проводити дослідження другого циклу.

Випускник програми другого ступеня (циклу) отримує освіту і професійну підготовку - відповідно до вимог охорони здоров'я - для самостійної роботи з пацієнтом в області фізичної терапії і права на отримання спеціалізації в галузі фізичної терапії. Володіє знаннями і

навичками, необхідними для проведення досліджень в області функціональної діагностики, планування і контролю ефективності процесу медичної реабілітації, проведення досліджень і участі в роботі дослідницьких груп, управління терапевтичної бригадою, організації та управління установами, які проводять фізіотерапію, професійної підготовки в області базових фізіотерапевтичних процедур і викладання фахових предметів. Він готовий продовжити своє навчання на третьому ступені (докторантура).

Семестрова діаграма першого циклу навчання

Напрямок: Фізична терапія

РІК I, СЕМЕСТР 1, очне навчання першого циклу

№	Назва дисципліни	Кіл-ть годин за семестр		Годин всього	ECTS	Форма контролю (Zo або E)
		л	пр			
1.	Функціональна анатомія (частина 1)	15	30	45	3	Zo
2.	Біофізика	15	15	30	2	Zo
3.	Медична біологія	15	30	45	3	E
4.	Екологія	15	15	30	2	Zo
5.	Етика	15	15	30	2	Zo
6.	Загальна фізіотерапія		15	15	1	Zo
7.	Історія реабілітації		15	15	1	Zo
8.	Іноземна мова		45	45	3	Zo
9.	Методика навчання руху	15	30	45	2	Zo
10.	Кваліфікована перша медична допомога	15	15	30	2	Zo
11.	Психологія	15	30	45	2	E
12.	Соціологія	15	15	30	2	E
13.	Інформаційні технології		15	15	1	Zo
14.	Суб'єкт фізичної активності		30	30	1	Zo
15.	Практика: Клінічна		50	50	3	Zo
Разом		135	365	500	30	

Легенда: л - лекція, пр- практичні, Zo - залік, E - екзамен.

РІК I, СЕМЕСТР 2, очне навчання першого циклу

№	Назва дисципліни	Кіл-ть годин за семестр		Годин всього	ECTS	Форма контролю (Zo або E)
		л	пр			
1.	Функціональна анатомія (частина 2)	15	30	45	3	E

2.	Рентгенівська анатомія		15	15	1	Zo
3.	Біохімія	15	30	45	3	E
4.	Фізіотерапія (частина 1)	15	45	60	2	Zo
5.	Іноземна мова		30	30	2	E
6.	Лікувальний масаж (частина 1)	15	45	60	2	Zo
7.	Загальна педагогіка, андрологія	30	15	45	2	Zo
8.	Кінезітерапія (частина 1)	30	60	90	4	E
9.	Суб'єкт фізичної активності		30	30	1	Zo
10.	Теоретичні дисципліни		30	30	2	Zo
11.	Практика в фізіотерапевтичному відділенні		100	100	4	Zo
12.	Практика в кінезітерапевтичному відділенні		100	100	4	Zo
Разом		120	530	650	30	

Легенда: л - лекція, пр- практичні, Zo - залік, E - екзамен.

РІК II, СЕМЕСТР 3, очне навчання першого циклу

№	Назва дисципліни	Кіл-ть годин за семестр		Годин всього	ECTS	Форма контролю (Zo або E)
		л	пр			
1.	Біомеханіка	15	30	45	3	E
2.	Фізіологія (частина 1)	15	45	60	4	Zo
3.	Фізіотерапія (частина 2)		45	45	4	E
4.	Іноземна мова		45	45	1	Zo
5.	Кінезітерапія (частина 1)	15	45	60	5	Zo
6.	Методика навчання руху	15	15	30	1	Zo
7.	Лікувальний масаж (частина 2)	15	45	60	5	Zo
8.	Освіта	15	15	30	1	Zo
9.	Дисципліни за вибором		2 x30	60	2	Zo
10.	Практика в фізіотерапевтичному відділенні		60	60	2	Zo
11.	Практика в кінезітерапевтичному відділенні		60	60	2	Zo
Разом		90	465	555	30	

Легенда: л - лекція, пр- практичні, Zo - залік, E - екзамен.

РІК II, СЕМЕСТР 4, очне навчання першого циклу

№	Назва дисципліни	Кіл-ть годин за семестр		Годин всього	ECTS	Форма контролю (Zo або E)
		л	пр			
1.	Фізіологія (частина 2)	15	45	60	3	E
2.	Іноземна мова		45	45	1	Zo
3.	Кінезітерапія (частина 3)	15	30	45	4	E
4.	Методика навчання руху		30	30	1	Zo
5.	Лікувальний масаж (частина 3)		30	30	2	E
6.	Біологічна регенерація	15	30	45	2	Zo
7.	Загальна патологія	15	15	30	1	E
8.	Основи клінічної фізіотерапії в ортопедії, травматології та ревматології	15	30	45	3	Zo
9.	Основи клінічної фізіотерапії в неврології та нейрохірургії	15	15	30	2	Zo
10.	Основи клінічної фізіотерапії в педіатрії та дитячий неврології	15	15	30	2	Zo
11.	Дисципліни за вибором		3 x30	90	3	Zo
12.	Практика в фізіотерапевтичному відділенні		100	100	3	Zo
13.	Практика в кінезіотерапевтичному відділенні		100	100	3	Zo
Разом		105	575	680	30	

Легенда: л - лекція, пр- практичні, Zo - залік, E - екзамен.

РІК III, СЕМЕСТР 5, очне навчання першого циклу

№	Назва дисципліни	Кіл-ть годин за семестр		Годин всього	ECTS	Форма контролю (Zo або E)
		л	пр			
1.	Іноземна мова		30	30	3	E
2.	Кінезіологія	15	45	60	3	E
3.	Методика навчання фізичному вихованню		30	30	1	Zo
4.	Основи клінічної фізіотерапії в кардіології та пульмонології	15	15	30	2	Zo

5.	Основи клінічної фізіотерапії в хірургії, гінекології та акушерстві	15	15	30	2	Zo
6.	Основи клінічної фізіотерапії в геріатрії та психіатрії	15	15	30	2	Zo
7.	Клінічна фізіотерапія при дисфункціях опорно-рухового апарату: ортопедії та ревматології	15	45	60	3	E
8.	Клінічна фізіотерапія при вікових порушеннях органів руху	15	45	60	3	E
9.	Мануальна терапія	15	30	45	3	Zo
10.	Дисципліни за вибором		2 x30	60	2	Zo
11.	Клінічна фізіотерапевтична практика		170	170	6	Zo
Разом		105	500	605	30	

Легенда: л - лекція, пр- практичні, Zo - залік, E - екзамен.

РІК III, СЕМЕСТР 6, очне навчання першого циклу

№	Назва дисципліни	Кіл-ть годин за семестр		Годин всього	ECTS	Форма контролю (Zo або E)
		л	пр			
1.	Клінічна фізіотерапія при дисфункціях опорно-рухового апарату: травматологія	15	30	45	2	E
2.	К Клінічна фізіотерапія при дисфункціях опорно-рухового апарату: неврологія та нейрохірургія	15	45	60	3	E
3.	Клінічна фізіотерапія за іншими спеціальностями: кардіологія та пульмонологія	15	45	60	3	E
4.	Клінічна фізіотерапія за іншими спеціальностями: геріатрія та психіатрія	15	45	60	3	E

5.	Клінічна фізіотерапія за іншими спеціальностями: хірургія, гінекологія та акушерство	15	30	45	1	Zo
6.	Клінічна фізіотерапія за іншими спеціальностями: онкологія та паліативна медицина	15	30	45	1	Zo
7.	Дисципліни за вибором		2 x30	60	2	Zo
8.	Клінічна фізіотерапевтична практика		150	150	5	Zo
9.	Психомоторика		30	30	1	Zo
10.	Ортопедичні засоби	15	15	30	1	Zo
11.	Дипломний екзамен				10	E
всього		105	480	585	32	

Легенда: л - лекція, пр- практичні, Zo - залік, E - екзамен.

2.2. Чехія

Підготовка бакалаврів за спеціальністю «Фізичний терапевт» в Чехії здійснюється протягом 3 років зі змістом програм 180 кредитів ECTS і магістрів протягом 2-4 років з вмістом 120-240 кредитів ECTS. Підготовка фахівців проводиться в шести ВНЗ медичного профілю.

Основна мета навчальної програми:

- здобувати знання сучасної наукової фізіотерапії і управляти їх практичним застосуванням;
- придбати психотерапевтичний спосіб спілкування між членами медичної бригади і пацієнтом;
- зрозуміти основні діагностичні та терапевтичні принципи комплексного підходу в фізіотерапії;
- вивчити принципи хороших відносин між медичним працівником і пацієнтом, оволодіти основами медичної етики;
- вивчити основи командної роботи;

- закласти основи подальшого освіти в формі магістерської навчання по фізіотерапії.

Організація і структура навчання. Навчання розраховане на три роки, кульмінацією якого є підготовка дипломної роботи бакалавра, захист цієї дисертації і складання підсумкового іспиту бакалавра. Це університетську освіту, яке є частиною так званого структурованого навчання в університетах Чехії. В освіті задумані як теоретична, так і практична одиниця, в якій студенти набувають все наявні знання сучасної фізичної терапії та можливості їх ефективного використання в спеціальній діагностиці і терапевтичній практиці.

Акцент в навчанні приділяється на то, що фізичні і психічні аспекти людини сприймаються не як дві окремі категорії, а як взаємозалежні і взаємно впливають системи. Здатність оцінювати проблеми зі здоров'ям в широкому контексті життя пацієнта є невід'ємною частиною професійного обладнання фізіотерапевта і є необхідною передумовою для визначення правильного курсу лікування і ефективного використання сучасних медичних пристроїв.

Семестрова діаграма першого циклу навчання

Напрямок: Фізична терапія

I РІК, СЕМЕСТР 1, очне навчання першого циклу

Код	Дисципліна	Форма контролю (Z або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів в/кіл-ть годин	Роль
17PBFA OK	Анатомія та загальна кінезіологія	Z, ZK	5	2 + 2	Обов'язкова дисципліна
17BOZP	Охорона праці та техніка безпеки, протипожежний захист та перша допомога	Z	0	1 + 0	Обов'язкова дисципліна
17PBFB LG	Біологія	Z, ZK	4	1 + 0	Обов'язкова дисципліна
17PBFB	Біомеханіка та	Z, ZK	4	2 + 2	Обов'язкова

Код	Дисципліна	Форма контролю (Zo або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів в/кіл-ть годин	Роль
B	біоматеріали				дисципліна
17PBFMT	Масаж та мягкотканинні техніки	KZ	2	0 + 3	Обов'язкова дисципліна
17PBFRR	Реабілітаційна пропедевтика	KZ	7	1 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBFZLCH	Основи медичної хімії та біохімії	Z, ZK	7	1 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBFZOT	Основи професійної термінології	KZ	1	2 + 0	Обов'язкова дисципліна
17PBFZTV1	Здоров'я, Фізичне виховання I	Z	1	0 + 2	Обов'язкова дисципліна

I РІК, СЕМЕСТР 2, очне навчання першого циклу

Код	Дисципліна	Форма контролю (Zo або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів в/кіл-ть годин	Роль
17PBFAXKS	Анатомія та спеціальна кінезіологія	Z, ZK	4	2 + 2	Обов'язкова дисципліна
17PBFBLT	Бальнеотерапія	Z, ZK	2	2 + 0	Обов'язкова дисципліна
17PBFBLM	Фізіотерапевтичні методи	Z, ZK	2	1 + 2	Обов'язкова дисципліна
17PBFBN	Фізіологія та основи неврології	Z, ZK	3	2 + 2	Обов'язкова дисципліна
17PBFBN1VP	Фізіотерапія I. - Екзаменаційні процедури	Z	2	1 + 4	Обов'язкова дисципліна
17PBFBLTV	Лікувальна фізична культура	KZ	1	0 + 2	Обов'язкова дисципліна
17PBFBOAR1	Професійна практика в амбулаторно-реабілітаційному відділенні	KZ	4	120 г	Обов'язкова дисципліна
17PBFBO	Професійна практика	KZ	4	120 г	Обов'язкова

Код	Дисципліна	Форма контролю (Zo або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів в/кіл-ть годин	Роль
PR1	в клінічно-реабілітаційному відділенні				дисципліна
17PBFORU1	Професійна практика в реабілітаційному інституті	KZ	4	120 г	Обов'язкова дисципліна
17PBFPRO	Перша допомога	KZ	2	1 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBFSPA1	Заняття спортом I.	Z	1		Обов'язкова дисципліна
17PBFZTV2	Здоров'я, Фізичне виховання II	Z	1	0 + 2	Обов'язкова дисципліна

II РІК, СЕМЕСТР 3, очне навчання першого циклу

Код	Дисципліна	Форма контролю (Zo або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів/кіл-ть годин	Роль
17PBFEVF	Етика в фізіотерапії	KZ	2	2 + 0	Обов'язкова дисципліна
17PBFF2TP	Фізіотерапія II - Методи, терапевтичні процедури та концепції	Z, ZK	3	2 + 4	Обов'язкова дисципліна
17PBFHAE	Гігієна та епідеміологія	KZ	2	1 + 0	Обов'язкова дисципліна
17PBFISZ	Інформаційні системи охорони здоров'я	Z, ZK	3	2 + 2	Обов'язкова дисципліна
17PBFNRFA	Нейрофізіологія	Z, ZK	3	1 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBFOTR	Ортопедія та травматологія опорно – рухового апарату	Z, ZK	3	2 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBFPAS	Фізична активність та	Z	3	1 + 0	Обов'язкова дисципліна

Код	Дисципліна	Форма контролю (Zo або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів/кіл-ть годин	Роль
	спорт інвалідів				
17PBFVLG1	Внутрішня медицина та геріатрія I	Z	3	2 + 2	Обов'язкова дисципліна
17PBFZFA	Основи фармакології	KZ	2	1 + 0	Обов'язкова дисципліна
17PBFZPF	Основи патологічної фізіології	Z, ZK	3	1 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBFZPA	Основи патології	Z, ZK	3	2 + 0	Обов'язкова дисципліна

II РІК, СЕМЕСТР 4, очне навчання першого циклу

Код	Дисципліна	Форма контролю (Zo або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів/кіл-ть годин	Роль
17PBFEGT	Ерготерапія та ергономіка	KZ	2	1 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBFMAZ	Управління та адміністрація в охороні здоров'я	KZ	1	1 + 0	Обов'язкова дисципліна
17PBFNEUA	Еєврологія	Z, ZK	2	2 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBFOAR2	Професійна практика у відділенні амбулаторної реабілітації II.	KZ	5	200 г	Обов'язкова дисципліна
17PBFOPR2	Професійна практика в реабілітаційній медичній установі II.	KZ	3	120 г	Обов'язкова дисципліна
17PBFORU2	Професійний досвід в реабілітаційній медичній установі II.	KZ	4	160 г	Обов'язкова дисципліна
17PBFPAO	Протезування та ортопедія	Z, ZK	3	1 + 1	Обов'язкова дисципліна

Код	Дисципліна	Форма контролю (Zo або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів/кіл-ть годин	Роль
17PBF SBP	Дипломний семінар	Z	1	0 + 0,5	Обов'язкова дисципліна
17PBF SPA2	Заняття спортом II.	Z	1		Обов'язкова дисципліна
17PBF VLG2	Внутрішня медицина та геріатрія II	Z, ZK	3	2 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBF VVK	Кінезіологія	Z, ZK	2	2 + 0	Обов'язкова дисципліна
17PBF ZPS	Основи педагогіки та спеціальної педагогіки	Z, ZK	1	1 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBF ZPP	Основи психіатрії та психотерапії	Z, ZK	2	2 + 1	Обов'язкова дисципліна

III РІК, СЕМЕСТР 5, очне навчання першого циклу

Код	Дисципліна	Форма контролю (Zo або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів/кіл-ть годин	Роль
17PBFFPE	Фізіотерапія в педіатрії	Z, ZK	4	2 + 2	Обов'язкова дисципліна
17PBFGYP	Гінекологія та акушерство	KZ	2	1 + 0	Обов'язкова дисципліна
17PBF MVP	Методологія дослідницької роботи	Z	2	1 + 1	Обов'язкова дисципліна
17PBF OPR3	Професійна практика в реабілітаційній медичній установі III.	KZ	10	240 г	Обов'язкова дисципліна
17PBF SPR	Соціальна та трудова реабілітація	Z, ZK	3	1 + 2	Обов'язкова дисципліна
17PBF SPA3	Заняття спортом III.	Z	1		Обов'язкова дисципліна
17PBF ZRM1	Основи рефлексотерапії	Z	3	40 г	Обов'язкова дисципліна

Код	Дисципліна	Форма контролю (Zo або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів/кіл-ть годин	Роль
	та мануальні методи - концепція Бобат, метод Л. Моїсей І.				
17PBFZSI	Основи статистики та інформатики	Z, ZK	3	1 + 2	Обов'язкова дисципліна
17PBFZLN	Законодавство охорони здоров'я	Z, ZK	2	2 + 0	Обов'язкова дисципліна

ІІІ РІК, СЕМЕСТР 6, очне навчання першого циклу

Код	Дисципліна	Форма контролю (Zo або E)	Кіл-ть кредитів	Розподіл кредитів/кіл-ть годин	Роль
17PBFOAR3	Професійна практика у відділенні амбулаторної реабілітації ІІІ.	KZ	12	240 г	Обов'язкова дисципліна
17PBFORU3	Професійна практика в реабілітаційному інституті ІІІ.	KZ	10	160 г	Обов'язкова дисципліна
17PBFZRM2	Основи рефлексотерапії та мануальні методи - концепція Бобат, метод Л. Моїсей ІІ.	ZK	4	25 г	Обов'язкова дисципліна
17PBFZBP	Написання дипломного проекту	Z	4	2 тижні	

Магістерська програма складається з двох років навчання, тобто чотирьох семестрів. Кожен семестр включає 6 предметів (5 обов'язкових та 1 обов'язкових факультативних) з оцінкою 5 кредитів, тобто в цілому за один семестр 30 кредитів. Всього студент повинен отримати 120 кредитів за весь

курс, включаючи магістерську роботу. Карлов університет передбачає магістерську програму 4 років навчання з включенням в програму підготовки високого рівня теоретичних знань для управління підрозділами лікарень, спеціалізованих відділень і т.д.

2.3. Словенія

Підготовка бакалаврів за спеціальністю «Фізичний терапевт» в Словенії здійснюється протягом 3 років зі змістом програм 180 кредитів ECTS і магістрів протягом 2 років з вмістом 120-кредитів ECTS. Після закінчення 3-х років випускники отримують диплом - «дипломований фізіотерапевт».

Програма бакалаврату першого рівня триває 3 роки (6 семестрів) і включає в себе 180 кредитів ECTS. Програма навчання в бакалавраті містить навчальну програму обов'язкових предметів, яка забезпечує базові знання. Предмети за вибором вводяться в четвертому семестрі навчання. Шостий семестр містить тільки практичні заняття в обсязі 5 ECTS і написання дипломної роботи в діапазоні 15 ECTS. Предмети за вибором оцінюються в 5 ECTS. Студент може вибрати як спеціалізовані додаткові предмети, так і із запропонованих інших додаткових предметів.

Студенти здійснюють навчання за:

1. 28 обов'язкових предметів (120 ECTS);
2. 4 безкоштовних предмета за вибором (40 ECTS);
3. Практикум (5 ECTS);
4. дипломна робота (15 ECTS).

Магістерська навчальна програма Health Sciences має 4 напрямки:

1. Напрямок фізіотерапії;
2. Напрямок Інтегральні Науки Здоров'я;
3. Напрямок суспільної охорони здоров'я;
4. Напрямок Охорона здоров'я.

Програма магістра триває 2 роки і включає в себе 120 кредитів ECTS. Після закінчення магістратури випускники отримують диплом - «магістр наук про здоров'я».

Навчальна програма магістра наук про здоров'я розроблена новаторським способом, з об'єднанням обов'язкових предметів за першим і факультативним предметів по одному напрямку в перший і другий рік навчання.

Дисципліни програми магістерського навчання

1 рік, 1 СЕМЕСТР:

1. Дослідження, методи дослідження і статистика – 10 кредитів
2. Етичні підходи та комунікативні навички у здоров'ї -10 кредитів
3. Суспільне здоров'я - 5 кредитів
4. Якість та безпека здоров'я - 5 кредитів.

1 рік, 2 СЕМЕСТР:

1. Законодавство об охороні здоров'я з акцентом на права пацієнтів – 5 кредитів

2. Профілактичні методи в охороні здоров'я - 10 кредитів
3. Психічне здоров'я - 10 кредитів
4. Демографія здоров'я - 5 кредитів.

2 рік, 3 СЕМЕСТР:

1. Написання наукових робіт і якісних методів дослідження в охороні здоров'я - 10 кредитів

2. Обов'язковий предмет обраного напрямку 1 - 5 кредитів
3. Обов'язковий предмет обраного напрямку 2 - 5 кредитів
4. Необов'язковий предмет 1 - 5 кредитів
5. Факультативний курс 2 - 5 кредитів.

2 рік, 4 СЕМЕСТР:

1. Необов'язковий предмет 3 - 5 кредитів
2. Магістерська дисертація - 25 кредитів.

SMER ФІЗІОТЕРАПІЯ - обов'язкові предмети:

1. Реабілітація - 9 кредитів

2. Мануальна медицина і мануальна терапія - 5 кредитів.

SMER Health Care - обов'язкові предмети:

1. Навчання здорового способу життя - 5 кредитів

2. Сучасні теорії лікування пацієнтів з точки зору догляду за хворими - 5 кредитів.

ГРОМАДСЬКА ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я - обов'язкові предмети:

1. Навчання здорового способу життя - 5 кредитів

2. Епідеміологія в охороні здоров'я - 5 кредитів.

ІНТЕГРАЦІЙНА ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я - обов'язкові предмети:

1. Форми інтегративної та комплементарної медицини - 5 кредитів

2. Науковий підхід в інтеграційних медичних науках - 5 кредитів.

ВИБРАНІ ПРЕДМЕТИ ДЛЯ ВСІХ НАПРЯМКІВ:

1. Стрес в здоров'ї і спостереженні - 5 кредитів

2. Сучасні підходи в області геронтологічного догляду - 5 кредитів

3. Управління системами і процесами охорони здоров'я - 5 кредитів

4. Тіло - медицина розуму - 5 кредитів

5. Реабілітація - 5 кредитів

6. Навчання здорового способу життя - 5 кредитів

7. Якість і безпека здоров'я - 5 кредитів

8. Науковий підхід в інтегративній науці про здоров'я - 5 кредитів

9. Вибрані розділи з функціональної анатомії людини - 5 кредитів

10. Інтеграційна онкологія - 5 кредитів.

2.4. Болгарія

Болгарія є однією з країн в Європі, яка має 4-х літню вищу освіту в області кінезітерапії. Предмети, що вивчаються в університетах, акредитовані NEAA з найвищою оцінкою «дуже добре».

Підготовка фахівців в даній області проводиться в 2-х університетах: Югозападен університет - кінезітерапія, Bachelor's degree Programme in Physiotherapy. Навчання має 3 ступеня - бакалавр, магістр, доктор.

Програма підготовки бакалаврів включає 4 роки навчання - вісім семестрів по очній формі навчання в рамках 240 кредитів для отримання ступеня бакалавра по кінезітерапії, де можуть проходити навчання абітурієнти як після закінчення середньої освіти, так і з дипломом молодшого спеціаліста в галузі медицини. Підготовка до кваліфікації «кінезітерапевт» заснована на розробленій ВУЗами навчальній програмі, що включає базові предмети, спеціальні, факультативні, факультативні курси, спеціалізовані / клінічні / навчальні курси /, розробку курсової роботи, розробку дипломної роботи (за бажанням). Відповідно до уніфікованими державними вимогами лекційні курси по обов'язковим і факультативним предметів проводяться викладачами відповідної наукової галузі.

Магістерські програми, очна форма навчання тривалістю 1 рік / 60 кредитів /. Вони надають кінезітерапевту можливість поглибити свої знання, ґрунтуючись на сучасних досягненнях теорії і практики. Також можливо підвищити їх кваліфікацію в певних областях кінезітерапії і практикувати професію на більш високому професійному рівні. Навчання включає в себе базові, спеціальні, факультативні модулі, клінічну практику, підготовку і захист магістерської дисертації.

Обов'язкові предмети програми магістерського навчання:

1 рік, 1 семестр:

1. Прикладна фізика - 4 кредити
2. Анатомія руху, кінезіологія, частина I - 5 кредитів
3. Нейрофізіологія руху - 4 кредити
4. Спіроергометрія, ізокінетична динамометрія, кінезіологія, електроміографія - 6 кредитів
5. Наукові дослідження і непараметричні методи статистики - 5

кредитів.

1 рік, 2 семестр:

1. Анатомія руху, кінезіологія, частина II - 4 кредити
2. Біоенергетика фізичного навантаження - 3 кредити

3. Фізична активність, здоров'я, захворюваність і ерготерапія - 5 кредитів.

1.5. Латвія

Латвія є однією з країн в Європі, яка має двохфазну (бакалаврат та магістратура) вищу освіту в області кінезітерапії. Підготовка фахівців в даній області проводиться в 2-х університетах: Ризький університет імені Страдіня та Латвійська академія спортивної педагогіки.

У Ризькому університеті фахівців готують за напрямком Охорона здоров'я.

Навчальна програма бакалавра акредитована до 08.05.2023.

Присвоєно ступінь: професійний ступінь бакалавра в галузі охорони здоров'я.

Мова: англійська

Кредитні бали / ECTS: 160/240.

Навчальна програма спрямована на забезпечення всебічного процесу дослідження та дослідницьких можливостей: зручні та добре обладнані аудиторії та лабораторії, напр. Лабораторія ходи, Лабораторія досліджень в реабілітації, що надає широкі можливості для дослідження, інфраструктури ІТ, сучасна бібліотека, що забезпечує прямий доступ до глобальних баз даних і сучасний Центр технологій медичної освіти, інші структурні підрозділи РСУ та партнери по співпраці.

Очна форма навчання: багаточисельні методи навчання: лекції, практичні заняття, семінари, дискусії та самостійна робота (групові та індивідуальні проекти та презентації дослідницьких проектів). РСУ запровадив сучасну платформу електронного навчання, яка постійно пропонує нові можливості для навчання.

Основна частина навчальної програми складається з практичних занять, призначених для набуття професійних компетенцій. Практична частина реалізується шляхом роботи в малих групах, що забезпечує індивідуальний

підхід до всіх студентів. При необхідності надаються індивідуальні консультації, а також враховуються та враховуються рекомендації та пропозиції студентів. Студенти можуть використовувати кабінети фізіотерапії для самостійної практичної підготовки, і це високо цінується і вибір, який студенти часто використовують.

1-й навчальний рік

Студенти освоюють основні дисципліни медицини - анатомію, фізіологію, біологію та мікробіологію, а також спеціальні предмети - основи фізіотерапії, спортивної педагогіки, біомеханіки, першої допомоги, медичної термінології іноземних мов, філософії та етики, методів дослідження, біометрії, основ економіки та бізнесу тощо.

2-й навчальний рік

Студенти отримують основи клінічних дисциплін - патологічну фізіологію, пропедевтику внутрішніх хвороб, клінічну фармакологію, клінічну допомогу, внутрішні хвороби, загальну хірургію та технології медицини. Спеціальні дисципліни включають основні курси вивчення фізіотерапії - ергономіка, фізична медицина, масаж, спортивна педагогіка, оцінка обмежень функціональних здібностей, загальна та комунікативна психологія, охорона навколишнього середовища, здоров'я населення тощо.

3-й навчальний рік

Студенти опановують клінічні дисципліни - неврологію, ортопедію, педіатрію, інфекційні хвороби. Спеціальні дисципліни включають фізіотерапію в ортопедії, внутрішні хвороби та геріатрію, неврологію та педіатрію, загальну реабілітацію, основи методології дослідження, спортивну медицину, зміцнення здоров'я та профілактику у фізіотерапії.

4-й навчальний рік

Студенти проходять клінічне стажування та готуються до написання дипломної роботи (бакалавра). Метою клінічного стажування є зміцнення знань, набутих під час навчання, розробки та вдосконалення практичних навичок роботи з пацієнтами різних вікових груп та патологій у запобіганні

або зменшенні функціональних порушень рухового апарату та набуття компетенції у вибраній професії, що відповідає професійні стандарти професійної підготовки фізіотерапевтів.

Місця розташування:

- Клінічна університетська клінічна лікарня ім. Пауля Страдиня
- Східна клінічна університетська лікарня

Студенти можуть також заповнити частину свого стажування, вартістю 5 СР, у медичній установі за їх вибором, за умови, що вона відповідає вимогам Правил стажування, таким чином, наприклад, забезпечуючи більше можливостей розміщення в регіональних областях і можливість отримання роботи в майбутньому. Кожен студент повинен пройти стажування в 5 різних галузях, що дозволяє їм зміцнити знання в роботі з дітьми, дорослими і людьми похилого віку з різними захворюваннями: ортопедичними, неврологічними, серцево-судинними, легеневими та хірургічними та працювати з посттравматичними пацієнтами.

Студенти також можуть вибрати частину розміщення в іншій державі-члені ЄС в рамках програми мобільності ERASMUS +. ERASMUS + - це програма обміну студентами, за допомогою якої студенти з інших країн можуть організувати розміщення в медичних закладах Латвії. Це дозволяє студентам зустрічатися зі своїми майбутніми колегами з усієї Європи під час навчання.

- Дитяча клінічна університетська лікарня
- Лікарня травматології та ортопедії
- 2-а лікарня Риги
- Національний реабілітаційний центр "Вайварі",
- Дитячий реабілітаційний центр "Mēs esam līdzās",
- Центри реабілітації "Балтезерс", "Санаре",
- Оздоровчо-реабілітаційний центр "Яунемері",
- Ризький центр здоров'я.

Методи навчання:

На початковому етапі навчального процесу основна увага приділяється вивченню основних дисциплін медицини, проте студенти також починають вивчати професійні дисципліни вже в 1-му семестрі, і це пропорційно зростає у 2-й і 3-й роки навчання. Крім того, студенти проходять загальні та факультативні курси та проходять 26-тижневе стажування на 4-му навчальному році. Стажування є однією з найважливіших частин навчальної програми, за якою йде робота і захист дипломної роботи. Для здобуття професійної кваліфікації студенти повинні скласти державний іспит.

Програма навчання відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів Латвійської Республіки № 522 «Про державний стандарт другого рівня професійної вищої освіти» та інших застосовних законів та правил. Зміст навчальної програми було вдосконалено на основі рекомендацій професійних асоціацій (WCPT, WCPT ER, LFA) та ENPHE (Європейська мережа фізіотерапії у вищій освіті), активним учасником яких є PCY.

Перший цикл навчання (бакалаврська програма)

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
МК_061	Анатомія	Кафедра морфології	6 / 9
REK_07 5	Оцінка та класифікація ліміту функціональної потужності	Кафедра реабілітації	2 / 3
PMUPK _010	Основи психотерапії	Кафедра психосоматичної медицини та психотерапії	2 / 3

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
FLK_014	Основи фармакології	Кафедра фармакології	2 / 3
VPUPK_116	Основи психології	Кафедра психології здоров'я та педагогіки	2 / 3
BUMK_026	Біологія та генетика	Кафедра біології та мікробіології	2 / 3
FK_002	Біомеханіка	Кафедра фізики	1 / 1.5
SUUK_032	Обладнання для кардіо-фітнесу та силового тренування	Кафедра спорту та харчування	2 / 3
KPUMTK_010	Цивільна та екологічна оборона, перша допомога		2 / 3
REK_085	Клінічна фізична медицина	Кафедра реабілітації	1 / 1.5
REK_087	Клінічне розміщення	Кафедра реабілітації	19 / 28.5
LUSDK_052	Культурне та релігійне різноманіття	Кафедра добробуту та соціальної роботи	2 / 3

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
IUDK_02	Дерматовенерологія	Кафедра інфектології та дерматології	1 / 1.5
REK_024	Розробка та захист дипломної роботи	Кафедра реабілітації	10 / 15
SVUEK_046	Економіка та основи бізнесу	Кафедра публічного здоров'я та епідеміології	2 / 3
AURK_003	Невідкладна допомога II	Кафедра анестезіології та інтенсивної терапії	1 / 1.5
VC_039	Англійська в реабілітації	Мовний центр	2 / 3
AUVM_K_035	Екологія та основи цивільного захисту	Кафедра професійної та екологічної медицини	1 / 1.5
REK_046	Ергономіка, курсова робота	Кафедра реабілітації	4 / 6
SUUK_018	Різні методи фітнесу	Кафедра спорту та харчування	2 / 3
REK_194	Функціональна оцінка та лікування у фізіотерапії I	Кафедра реабілітації	5 / 7.5

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
REK_19 5	Функціональна оцінка та лікування у фізіотерапії II	Кафедра реабілітації	5 / 7.5
REK_03 4	Загальна фізична медицина	Кафедра реабілітації	2 / 3
REK_03 2	Загальна реабілітація	Кафедра реабілітації	3 / 6
KK_007	Загальна хірургія	Кафедра хірургії	1 / 1.5
VC_041	Німецька в реабілітації	Мовний центр	2 / 3
REK_07 8	Групова робота для функціональних фахівців	Кафедра реабілітації	2 / 3
REK_02 9	Здоров'я та профілактика у фізіотерапії	Кафедра реабілітації	2 / 3
MVI_00 2	Історія медицини	Інститут історії медицини	1 / 1.5
REK_07 9	Гідротерапія	Кафедра реабілітації	1 / 1.5

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
IUDK_004	Інфекційні хвороби та туберкульоз	Кафедра інфектології та дерматології	1 / 1.5
ISK_193	Внутрішні хвороби	Кафедра внутрішніх хвороб	2 / 3
ISK_017	Пропедевтика внутрішніх хвороб	Кафедра внутрішніх хвороб	1 / 1.5
REK_083	Кінезіологія	Кафедра реабілітації	3 / 4.5
SVUEK_077	Правові аспекти професійної діяльності	Кафедра публічного здоров'я та епідеміології	1 / 1.5
REK_104	Масаж	Кафедра реабілітації	2 / 3
RAK_002	Медичні технології (радіаційна діагностика)	Кафедра радіології	1 / 1.5
VC_007	Медична термінологія латинською та грецькою мовами	Мовний центр	1 / 1.5
REK_12	Методи дослідження	Кафедра реабілітації	2 / 3

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
9	I		
REK_130	Методи дослідження II	Кафедра реабілітації	2 / 3
REK_112	Моторний контроль	Кафедра реабілітації	3 / 4.5
NUNK_014	Неврологія та нейрохірургія	Кафедра неврології та нейрохірургії	2 / 3
SUUK_049	Нордична ходьба	Кафедра спорту та харчування	2 / 3
SUUK_102	Харчова освіта	Кафедра спорту та харчування	2 / 3
SUUK_004	Ожиріння і його лікування	Кафедра спорту та харчування	2 / 3
ORTK_003	Ортопедія	Кафедра ортопедії	2 / 3
PEK_035	Педіатрія	Кафедра педіатрії	1 / 1.5
PAK_038	Патологічна фізіологія	Кафедр патології	2 / 3

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
VPUPK_088	Педагогіка	Кафедра психології здоров'я та педагогіки	2 / 3
VPUPK_168	Педагогіка в охороні здоров'я	Кафедра психології здоров'я та педагогіки	2 / 3
VPUPK_169	Особистість і здоров'я	Кафедра психології здоров'я та педагогіки	2 / 3
LUSDK_211	Філософія та етика	Кафедра добробуту та соціальної роботи	2 / 3
CFUBK_050	Фізіологія	Кафедра фізіології людини та біохімії	4 / 6
REK_057	Фізіотерапія в гінекології та акушерстві	Кафедра реабілітації	1 / 1.5
REK_060	Фізіотерапія у внутрішній медицині та геріатрії	Кафедра реабілітації	4 / 6
REK_062	Фізіотерапія в неврології; курсова робота	Кафедра реабілітації	8 / 12
REK_063	Фізіотерапія в ортопедії: курсова	Кафедра реабілітації	5 / 7.5

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
	робота		
REK_06 4	Фізіотерапія в педіатрії	Кафедра реабілітації	2 / 3
SUUK_ 128	Пілатес	Кафедра спорту та харчування	2 / 3
VPUPK_ 175	Професійне спілкування	Кафедра психології здоров'я та педагогіки	1 / 1.5
PUNK_ 006	Психіатрія та охорона психічного здоров'я	Кафедра психіатрії та наркології	2 / 3
REK_01 1	Охорона здоров'я	Кафедра реабілітації	1 / 1.5
VC_040	Російська в реабілітації	Мовний центр	2 / 3
VPUPK_ 166	Самоефективність і саморегулювання	Кафедра психології здоров'я та педагогіки	2 / 3
SUUK_ 156	Спорт для здоров'я I	Кафедра спорту та харчування	6 / 9
SUUK_	Спорт і ігри	Кафедра спорту та	2 / 3

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
084		харчування	
REK_16 8	Спортивна медицина	Кафедра реабілітації	2 / 3
REK_02 3	Державний іспит	Кафедра реабілітації	2 / 3
LUSDK _016	Насильство, психосоціальні фактори	Кафедра добробуту та соціальної роботи	2 / 3
DUGK_ 010	Жіноче здоров'я	Кафедра акушерства та гінекології	1 / 1.5

Навчальна магістерська програма акредитована до 08.05.2023.

Ступінь, що присвоюється: ступінь магістра медичних наук у сфері охорони здоров'я.

Мова навчання: англійська.

Credit points/ECTS: 80/120.

Перший рік навчання охоплює навчальні курси, які стосуються організації охорони здоров'я та реабілітації, а також ролі ефективної мультидисциплінарної команди у наданні послуг з реабілітації. Студенти отримують знання про різні підходи до оцінки потреб, можливостей і ризиків на різних рівнях - пацієнта, його / її сім'ї, доглядачів; реабілітаційної групи; організації; держави - і розвивають найбільш відповідні медичні реабілітаційні послуги. Студенти отримують знання щодо складання критичних та систематичних звітів для практичного застосування наукових

доказів та вивчення способів прийняття рішень для сприяння кращому відновленню своїх майбутніх пацієнтів.

2-й навчальний рік. Студенти оцінюють різні методики оцінювань, що застосовуються в реабілітації, а також освоюють і перевіряють різні методи дослідження, які мають важливе значення в роботі та захисті магістерської роботи.

Другий цикл навчання (магістерська програма)

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
VVDG_018	Основи фінансового менеджменту	Навчальна група менеджменту охорони здоров'я	4 / 6
KPUMT K_010	Цивільна та екологічна оборона, перша допомога		2 / 3
VPUPK_244	Розробка та адаптація анкет у науковій роботі	Кафедра здоров'я, психології та педагогіки	2 / 3
REK_101	Розробка та презентація магістерської роботи	Кафедра реабілітації	20 / 30
REK_189	Ефектні програми медичної реабілітації	Кафедра реабілітації	6 / 9
REK_164	Навколишнє середовище та	Кафедра реабілітації	2 / 3

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
	допоміжні технології в реабілітації		
VPUPK_142	Здорова поведінка	Кафедра здоров'я, психології та педагогіки	2 / 3
VVDG_006	Дизайн системи охорони здоров'я	Навчальна група менеджменту охорони здоров'я	2 / 3
REK_192	Управління людськими ресурсами	Кафедра реабілітації	2 / 3
VPUPK_268	Управління людськими ресурсами	Кафедра здоров'я, психології та педагогіки	2 / 3
LUSDK_201	Integrated Health and Social Service Management	Кафедра соціальної роботи	2 / 3
VVDG_024	Правові аспекти управління охороною здоров'я	Навчальна група менеджменту охорони здоров'я	2 / 3
REK_161	Мультидисциплінарна реабілітаційна команда	Кафедра реабілітації	2 / 3

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
PIC_001	Педагогіка	Центр покращення якості освіти	2 / 3
REK_154	Планування та управління навчальними програмами з реабілітації	Кафедра реабілітації	2 / 3
REK_160	Управління проектуванням	Кафедра реабілітації	2 / 3
SVUEK_082	Публічне здоров'я	Кафедра публічного здоров'я та епідеміології	2 / 3
SVUEK_112	Публічне здоров'я та епідеміологія	Кафедра публічного здоров'я та епідеміології	2 / 3
VVDG_020	Забезпечення якості та вдосконалення системи охорони здоров'я	Навчальна група менеджменту охорони здоров'я	2 / 3
REK_208	Методи дослідження в реабілітації I	Кафедра реабілітації	6 / 9

Код курсу	Назва навчальної дисципліни	Відділення/ кафедра, що забезпечує	Кіл-ть кредитів ETCS
REK_209	Методи дослідження в реабілітації II	Кафедра реабілітації	2 / 3
REK_163	Науково-доказова реабілітація	Кафедра реабілітації	6 / 9
VPUPK_166	Самоефективність і саморегулювання	Кафедра здоров'я, психології та педагогіки	2 / 3
REK_190	оновлюється	Кафедра реабілітації	2 / 3
REK_191	оновлюється	Кафедра реабілітації	6 / 9
REK_193	оновлюється	Кафедра реабілітації	4 / 6
REK_025	Перенесення та застосування нових знань у реабілітації	Кафедра реабілітації	2 / 3
REK_198	Оцінка робочої спроможності та профілактика інвалідності	Кафедра реабілітації	2 / 3

Латвійська академія спортивної педагогіки

Назва програми підготовки бакалаврів «Професійна бакалаврська програма за спеціальністю «Фізіотерапія»». Код:42722.

Отримувана професійна кваліфікація: фізіотерапевт.

Ступінь, що набувається: професійна бакалаврська ступінь з фізіотерапії.

Програма акредитована: до 16 червня 2019 року

Форми навчання: денна / заочна форма навчання

Тривалість навчання: денна: 4 роки (8 семестрів) заочне навчання: 4,5 роки (9 семестрів)

Об'єм програми: 160 СР (240 ECTS)

Вимоги до вступу:

- СЕ (сертифікат) - латиською мовою та літературою (рівень А-Е);
- СЕ - іноземна мова (англійська, французька, німецька, російська) (рівень А-Е);
- ДОДАТКОВІ - СЕ - з біології (рівень А-Е).

Додаткові вимоги: Оцінка здоров'я заявника (медичний сертифікат, виданий сімейним лікарем (форма 027-у), що дозволяє займатися в умовах підвищеного фізичного навантаження протягом періоду навчання в ЛАСП

Оплата за навчання:

2018/2019 навчальний рік

Денне навчання 2440.00 EUR, заочне навчання 2130.00 EUR.

Керівник програми: доктор пед., доцент Зінта Галея, телефон: 677995548, e-mail: Zinta.Galeja@lspa.lv LASA, блок В, 2-й поверх, кімната 256

Цілі програми: забезпечити відповідні професійні дослідження в галузі реабілітації, що відповідають економічним та соціальним потребам Латвії, сприяючи підготовці кваліфікованих та професійних фахівців з фізіотерапії відповідно до Постанови Кабінету Міністрів Латвії від 26 серпня,

«Положення про державний стандарт другого рівня професійної вищої освіти» та стандарт професії фізіотерапевта.

Завдання програми:

- Впроваджувати професійні та практично застосовані дослідження з фізіотерапії, що сприяють демократичним цінностям та особистому розвитку відповідно до професійних стандартів фізіотерапевта;
- забезпечити поглиблене знання у фізіотерапії, розробити самостійні навички навчання, які готують студентів до інновацій, наукових досліджень та професійної педагогічної роботи у фізіотерапії;
- сприяти підвищенню конкурентоспроможності молодих спеціалістів у сучасних соціально-економічних умовах на місцевому та міжнародному ринку праці;
- Підвищення готовності випускників до здобуття кваліфікації фізіотерапевта для підвищення професійної кваліфікації шляхом продовження навчання на магістерській програмі.

Випускні іспити:

- Практичний іспит
- Теоретичний іспит
- Бакалаврська робота

Можливість подальшого навчання: професійна програма рівня вищої освіти магістр, за спеціальністю: „Фахівець з охорони здоров'я в спорті”.

Напрями, за якими здійснюється підготовка: ОСВІТА ТА СПОРТ з однією з наступних спеціалізацій:

- Фізіотерапевт
- Фахівець з адаптивної фізичної активності в реабілітації.

Характеристика навчальної програми: професійна магістерська програма

Напрямок підготовки: Охорона здоров'я.

Назва: "Спеціаліст з охорони здоров'я в спорті".

Термін реалізації: Денне навчання - 2 роки.

Обсяг: 80 СР (120 кредитів).

Мова навчання: англійська (для іноземних студентів).

Вступні вимоги до навчальної програми: ступінь бакалавра та кваліфікація фізіотерапевта.

Цілі стандарта професійної вищої освіти навчальної програми „Фахівець з охорони здоров'я в сфері спорту” (47722):

- забезпечити економічним, культурним та соціальним потребам країни відповідні професійні міждисциплінарні дослідження в галузі охорони здоров'я та спортивної науки;
- забезпечити в медичній та спортивній науці теоретичну основу, що базується, на відповідних професійних стандартах, практично застосовних професійних дослідженнях в роботі спортивного фізіотерапевта або фахівця з адаптивної фізичної активності в реабілітації.

Основними завданнями програми підготовки магістрів професійної вищої освіти „Фахівець з охорони здоров'я в сфері спорту” (47722) є:

- підготувати фахівців з професійною кваліфікацією п'ятого рівня в галузі охорони здоров'я та спорту, а також підвищувати їх конкурентоспроможність під час змін соціально-економічних умов та в умовах міжнародного ринку праці;
- реалізувати в області охорони здоров'я та спортивної науки характерне поглиблене знання (у тому числі самостійні навички навчання), щоб сприяти розвитку демократичних цінностей, розвивати особистість та надати можливість розробляти нові або вдосконалювати існуючі системи, продукти та технології та готуватися до творчої науково-педагогічної діяльності у цій галузі;
- сприяти готовності тих, хто отримав кваліфікацію спортивного фізіотерапевта або фахівця з адаптивної фізичної активності, реалізувати професійну кваліфікацію шляхом продовження навчання в докторських та інших програмах навчання протягом усього життя.

Основними підзавданнями навчальної програми є:

- забезпечити теоретичну базу знань у фундаментальних, медичних та клінічних фундаментальних дисциплінах спортивної фізіотерапії;

- надати можливість отримати професійні знання, навички та ставлення у сфері охорони здоров'я у спортивній фізіотерапії у відповідній предметній області, підготувати компетентних фахівців, здатних адекватно розуміти та ефективно вирішувати професійні та дослідницькі завдання, успішно співпрацюючи з іншими фахівцями зі сфери догляду за пацієнтами, які беруть участь у мультипрофесійній та міждисциплінарній роботі в команді;

- поглибити розуміння світових тенденцій розвитку у сфері охорони здоров'я та спортивної фізіотерапії шляхом сприяння придбанню останніх досягнень у обраній спеціалізації;

- розвивати та вдосконалювати професійні знання, навички та ставлення до досліджень клієнтів / пацієнтів у сфері спорту та оцінювання, а також засоби реалізації спортивного фізіотерапевтичного процесу відповідно до обраної спеціалізації та професійної сфери;

- вдосконалювати знання та навички в наукових дослідженнях, розвивати здатність до розробки та реалізації дослідницьких проектів у спеціалізації, критично оцінювати та представляти їх;

- заохочувати мотивацію студентів магістратури як майбутніх фізіотерапевтів у сфері спорту та охорони здоров'я та самовдосконалення (подальша освіта та навчання впродовж життя) шляхом розвитку підприємницького духу, ініціативи та відповідальності за збереження професійної кваліфікації та її просування;

- розширити знання студентів про сучасні теорії та практики щодо порушень функціонування та універсального застосування адаптивних фізичних навантажень;

- сприяти критичному аналізу та розумінню універсального застосування адаптивної фізичної активності;

- продемонструвати різні точки зору в дослідженнях і цілісних методах оцінки у сфері охорони здоров'я;

- набути навичок розробки та впровадження адаптивних програм фізичної активності в інклюзивних умовах;
- навчати творчих та адаптованих до мінливих обставин фахівців, які здатні адаптуватися до різних ситуацій та виконувати різноманітні обов'язки, що пов'язані з адаптивною фізичною активністю у сфері охорони здоров'я;
- навчати різноманітних кваліфікованих фахівців інших спеціальностей, які є компетентними для роботи в різних місцях (наприклад, консультанта в галузі охорони здоров'я, безпосереднього постачальника послуг, учасника мультидисциплінарної команди тощо);
- розвивати здатність критично оцінювати та контролювати хід виконання програми АФА (адаптивної фізичної активності), використовуючи особистий та професійний розвиток;
- аналізувати та посилалися на стандартизовану практику адаптивної фізичної активності, розробляти альтернативні підходи.

Основні завдання навчальної програми, які будуть реалізовані:

- впровадження навчальних курсів на основі науково обґрунтованої програми професійної підготовки магістрів;
- зв'язок дослідження з вимогами ринку праці та тенденціями Європейського Союзу у сфері охорони здоров'я та фізіотерапії у спорті та в динаміці розвитку адаптивної фізичної активності;
- створення умов для здобуття професійної кваліфікації медико-фізкультурно-оздоровчих працівників, передумов та компетенції для його реалізації у багатосторонній практиці спортивної фізіотерапії;
- збільшення можливостей реалізації на ринку праці в Латвії та інших країнах як випускників єдиної вищої магістерської програми „Охорона здоров'я в спорті” та підвищення конкурентоспроможності серед випускників подібних навчальних програм у країнах Європейського Союзу;
- розвиток матеріально-технічної бази, покращуючи можливості студентської науково-практичної роботи;

- створення можливостей для студентів набути практичних навичок у спортивній фізіотерапії, організація можливостей професійної кваліфікації в латвійських державних спортивних темах, спортивних федераціях, спортивних клубах, реабілітаційних центрах, оздоровчому туризмі, а також спортивних розважальних центрах;

- розвиток міждисциплінарної співпраці у сфері охорони здоров'я, беручи до уваги різні реабілітаційні дисципліни та значення відносного внеску програми з адаптивної фізичної активності щодо програми реабілітації.

Очікувані результати навчальної програми:

- Результати навчання визначені таким чином, щоб вони відповідали як кваліфікаційним рамкам Європейського простору вищої освіти (Болонський процес), так і кваліфікаційною рамкою European Union Lifelong Learning (EQF). Вкорінені дослідження яких є невід'ємною частиною дослідницької роботи і розробкою самостійних пізнань і висновків.

- Спортивний фізіотерапевт - це професіонал, який, забезпечуючи високу професійну та етичну практику, здатний сприяти безпечним фізичним навантаженням для спортсменів різного віку, надавати консультації, реабілітаційні послуги та тренінги для запобігання пошкодження, відновлення оптимальної роботи та підвищення спортивних результатів.

- Спеціаліст з адаптивної фізичної активності - це професіонал, компетентний відповідно до стану здоров'я пацієнта / клієнта, його функціональних можливостей і потенціалу для забезпечення якісної та успішної реалізації програми адаптивної фізичної активності для людей різного віку з функціональними обмеженнями.

- Набута професійна кваліфікація спортивного фізіотерапевта з професійним ступенем магістра спортивної фізіотерапії дає право працювати в практичних профілактичних, реабілітаційних та активних спортивних фізіотерапевтичних посадах.

- Набута професійна кваліфікація Магістр у сфері охорони здоров'я з професійним ступенем магістра з адаптивної фізичної активності та фахівця з реабілітації дає право працювати в практичних профілактичних і реабілітаційних сферах.

- Магістерська програма LASE „Фахівець з охорони здоров'я в спорті” дає глибокі знання та розуміння медичної допомоги, спортивної науки, спортивної медицини, спортивної психології, а також фізіотерапії в галузі спорту. Основна частина програми спортивної фізіотерапії складається в основному з спортивних наук і теоретичних і практичних навичок у сфері спортивної фізіотерапії, оцінки терапевтичного втручання і впливу побічних ефектів, розробки відповідних і науково обґрунтованих концепцій. Основна частина програми підготовки фахівців з адаптивної фізичної активності складається з теоретичних і практичних навичок фізіотерапії, фізичного виховання та кінезіології.

"Фахівець з охорони здоров'я в сфері спорту"

кваліфікація для навчання з адаптивної фізичної активності в реабілітації

Дисципліни	LCP (local control programme місцева контролююча програма)	Кредити ECTS
Навчальні курси, що забезпечують навчання останніх досягнень в галузі теорії та практики		
Динамічна анатомія	2	3
Основні принципи функціональних обмежень	2	3
Клінічна діагностика а АФА	1	1,5
Комплексна реабілітація в адаптивній фізичній активності	6	9
Мануальна терапія в спорті	2	3
Моторний контроль	1	1,5

Нейрофізіологія	1	1,5
Методи оцінки в реабілітації	2	3
Адаптивна фізична активність в геронтології	1	1,5
Обладнання/технології в адаптивній фізичній активності	1	1,5
Адаптивна фізична активність в сфері освіти	1	1,5
Фармакологія та допінг-контроль в спорті	2	3
Фізіологія та гігієна харчування	1	1,5
Фізіологія рухів	2	3
Адаптивний спорт	2	3
Теорія та практика адаптивної фізичної активності	2	3
Психологічні аспекти адаптивної фізичної активності	1	1,5
Завдання спортивної науки (теорія та практика)	4	6
Медичний догляд спортсменів з інвалідністю	1	1,5
Спортивна біомеханіка	1	1,5
Навчальні курси дослідницької, творчої та проектної роботи, управління		
Менеджмент охорони здоров'я в сфері спорту	1	1,5
Наукова лексика іноземної мови в охороні здоров'я у спорті	2	3
Наукові дослідження в галузі охорони здоров'я в спорті, структура наукових досліджень	2	3
Навчальні курси педагогіки та психології		
Психологія здоров'я	1	1,5
Соціологія	1	1,5
Стажування за межами навчального закладу		
Стажування за професійною кваліфікацією – 2	7	10,5
Стажування за професійною кваліфікацією – 1	7	10,5
Магістерський державний іспит, частиною якого є розробка та захист магістерської роботи		

Дослідження - розробка магістерської роботи	8	12
Дослідницька робота – 1	1	1,5
Дослідницька робота – 2	1	1,5
Державні іспити	4	6
Державні іспити, включаючи написання і захист магістерської роботи	9	13,5
Всього	80	120

2.6. Литва

Литва також проводить двохфазну (бакалаврат та магістратура) вищу освіту в області кінезітерапії. Підготовка фахівців в даній області проводиться у Литовському університеті спорту на факультеті Спортивний біомедичний.

Підготовка бакалаврів.

Мова навчання: Англійська на рівні B2 або IELTS 6.0/TOEFL 5.50.

Кредити: 240 ECTS.

Початок: 15 вересня.

Тип навчання: Повна зайнятість/денна.

Тривалість: 4 роки

Вартість: 1600EUR, Non-Europe 2300 EUR

Передумови до вступу: Диплом про середню освіту.

Диплом: Бакалавра з реабілітації, фізіотерапевта.

Метою програми є підготовки висококваліфікованих фізіотерапевтів університетського рівня на основі новітніх фундаментальних і прикладних міждисциплінарних наук і сучасних технологічних досягнень. Випускники будуть етично відповідальними, творчими та підприємливими, професійно надаючи сучасні науково-дослідні послуги фізіотерапії, які включають тестування та оцінку клінічного стану пацієнта, необхідність фізіотерапії та діагностики, планування, впровадження та оцінки ефективності фізіотерапевтичних процедур.

КОМПЕТЕНЦІЇ: Мати структуру клінічного мислення, засновану на знаннях біомедичних наук / Збирати, аналізувати та критично інтерпретувати суб'єктивну та об'єктивну інформацію, пов'язану з пацієнтом (клієнтом) / Планувати та проводити фізіотерапевтичну оцінку на основі клінічної гіпотези / Визначати фізіотерапевтичний діагноз і необхідність для фізичної терапії на основі зібраної інформації, аналізу оцінки та критичної інтерпретації / Вивчення та інтерпретація центральних нервових, сенсорних та рефлекторних ушкоджень при моторному контролі для різних типів пацієнтів на основі сучасних досліджень та достовірних методів / Вивчення та інтерпретація порушень когнітивних функцій різних типів хворих на основі сучасних досліджень та достовірних методів / Вивчення та інтерпретація показників функціонального стану та порушень серцево-судинної системи для різних типів пацієнтів на основі сучасних досліджень та валідних методів / Дослідження та інтерпретація порушень функціонального стану скелетних м'язів, кісток, зв'язок та сухожилків у різних типів пацієнтів засновані на сучасних дослідженнях і достовірних методах.

ОСОБЛИВОСТІ: Програма розроблена відповідно до вимог Всесвітньої конфедерації фізичної терапії (WCPT), яка визначає професію і компетенції фізіотерапевта.

Програма включає в себе курсові одиниці, які не входять до програм фізичної терапії в інших литовських університетах. Програма пропонує 54 види клінічної практики в Литві та за кордоном, де практику стажування очолюють спеціально підготовлені клінічні інструктори.

КАРЄРНІ МОЖЛИВОСТІ: Випускники зможуть продовжувати аспірантуру в одному напрямі навчання (магістерська програма за спеціальністю «Фізіотерапія») або інші пов'язані з нею програми навчання, спрямовані на здобуття ступеню магістра. Випускники матимуть широкі можливості для працевлаштування на всіх рівнях закладів охорони здоров'я

(перший, другий, третій), а також у закладах медсестринства, благополуччя та освіти.

Навчальний план

Рік		1		2		3		4	
Семестр		1	2	3	4	5	6	7	8
240		30	30	30	30	30	30	30	30
Основні модулі:	Кількість	4	4	4	4	4	4	4	4
модулів									
1. Вступ до спортивної науки		10							
2.Анатомія		10							
3. Біохімія та харчування		5							
4. Індивідуальні дисципліни спорту		5							
5. Академічна комунікація та стандарти Литви			10						
6. Політика охорони здоров'я та основи реабілітації			5						
7. Основи фізіотерапії			10						
8. Спортивні ігри			5						
9. Фізіологія спорту та вправ				10					
10.Моторний контроль та тренування				10					
11. Генетика, імунологія та патофізіологія				5					
12. Технології фізичної активності (йога, фітнес, Пілатес)				5					
13. Спортивна медицина, перша допомога					5				
14. Внутрішні хвороби та фізіотерапія геріатричних пацієнтів					5				
15. Прикладна кінезіологія					10				
16. Стажування 1					10				
17. Фізіотерапія в ортопедії та травматологічному лікуванні						10			
18. Фізіотерапія пацієнтів з гінекологічною, акушерською патологією та дитячими хворобами						10			
19. Лікувальний масаж і фізіотерапія						10			
20. Факультативи							5		
21. Основи фармакології							5		
22. Сучасна нейрореабілітація							10		
23. Стажування 2							10		
24. Психологія та педагогіка (загальна та спеціальна)								5	
25. Факультативи								5	
26.Стажування 3								10	
27. Методологія наукових досліджень								10	
28. Стажування 4									10
29. Дипломна робота									20

Підготовка магістрів.

Факультет: Біомедицини спорту

Мова навчання : English B2 level or IELTS 6.0/TOEFL 5.50

Кредити: 120 ECTS

Початок: September 15th

Тип навчання: Повний

Тривалість: 2 р

Річна вартість: 1000 EUR; non-Europe – 1600EUR

Передумови до вступу: вища освіта, бакалавр з реабілітації / фізіотерапії, кваліфікація фізіотерапевта.

Диплом: Магістр з реабілітації, фізіотерапевт.

ЦІЛІ. Програма базується на міжнародних науково-дослідних технологіях і обладнанні, що мають на меті розробку гіпотез, ініціації та здійсненні біомедичних досліджень, розробок місцевих та міжнародних проектів, контролю фізіотерапевтів, працювати в приватній практиці та продовжувати навчання в аспірантурі.

КОМПЕТЕНЦІЇ. Науково-технічні знання та управління змінами / Лідерство та управління змінами / Довічне професійне навчання та персоналізація / Формування Висновків / Організація та управління проектами / Менеджмент та підприємництво.

МОЖЛИВОСТІ КАР'ЄРИ. Випускники зможуть працювати в галузі охорони здоров'я та освіти та надалі отримати ступінь доктора філософії в сфері біомедицини.

ПРОГРАМА ДРУГОГО ЦИКЛУ

Базові дисципліни	30 кредитів
Спеціалізовані дисципліни	90 кредитів
Всього	120 кредитів

Семестр	1	2	3	4	
Кредити	30	30	30	30	120
Кількість дисциплін	3	3	1	1	
Базові дисципліни					
Сучасні реабілітаційні технології	10				

Інновації та диференційна діагностика у фізіотерапії	10				
Хронічні неінфекційні хвороби та клінічна фармакологія	10				
Методологія та статистика в біомедичних дослідженнях		10			
Нейронаука		10			
Організаційні інноваційні та дослідницькі проекти		10			
Спеціалізовані дисципліни			30		
Спортивна фізіотерапія					
Неврологія і телереабілітація					
Магістерська робота				30	
Семестр	1	2	3	4	
Кредити	30	30	30	30	120
Кількість дисциплін	3	3	1	1	8

Спеціалізовані дисципліни

Семестр	1	2	3	4	
Кредити	0	0	30	0	30
Спортивна фізіотерапія					
Організаційна, управлінська та педагогічна психологія			10		
Скелетні м'язи та моторний контроль			10		
Спортивна медицина			10		
Неврологія і телереабілітація					
Передові технології в нейро-м'язовій фізіотерапії			10		
Телереабілітація, робототехніка та віртуальна реальність			10		
Мозок і стрес			10		

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. <https://www.ug.dk/uddannelser/professionsbacheloruddannelser/socialog-sundhedsuddannelser/fysioterapeut>
2. <https://www.ug.dk/uddannelser/bachelorogkandidatuddannelser/kandidatuddannelser/sundhedsvidenskabeligekandidatuddannelser/fysioterapi>
3. <https://www.fysio.dk/kurser--uddannelse/karriere-og-uddannelse/grunduddannelsen>
4. <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=180536>
5. https://www.smh.aau.dk/digitalAssets/68/68381_81530_bilag-3a-sund_nyeuddannelser.pdf
6. <https://www.sdu.dk/da/Uddannelse/Kandidat/Fysioterapi>
7. <https://utdanning.no/studiebeskrivelse/fysioterapi>
8. <https://utdanning.no/yrker/beskrivelse/fysioterapeut>
9. <https://fysio.no/Bli-fysioterapeut/Norske-utdanningssteder>
10. <https://www.oslomet.no/studier/hv/fysioterapi>
11. <https://www.uib.no/en/education>
12. <https://www.ntnu.no/studier>
13. https://bjorkneshoyskole.no/?gclid=Cj0KCQiAheXiBRD-ARIsAODSpWOSkqP5eLwLivnF9aKjDrpSCIQgFAviUkwLX7sxDHe44ncAmHElPGkaAuDYEALw_wcB
14. <https://www.jyu.fi/fi/hakijalle/koulutustarjonta/fysioterapian-maisteriohjelman-terveystieteiden-maisteri-2-v-1>
15. www.arcada.fi
16. www.jamk.fi
17. www.lamk.fi
18. www.lapinamk.fi
19. www.laurea.fi
20. www.metropolia.fi

21. www.mamk.fi
22. www.oamk.fi
23. www.karelia.fi
24. www.saimia.fi
25. www.samk.fi
26. www.savonia.fi
27. www.seamk.fi
28. www.tamk.fi
29. www.turkuamk.fi
30. <https://www.umu.se/utbildning/utbildningsplan/vysjg/>
31. <http://www.uu.se/utbildning/utbildningar/selma/program/?pKod=MFT1>

Y

32. https://utbildning.gu.se/program/program_detalj/?programid=V1FYP
33. <https://www.student.med.lu.se/stod-redskap/terminstider-kursplaner/fysioterapeutprogrammet>
34. <https://www.umu.se/utbildning/program/masterprogram-i-fysioterapi/>
35. https://www.med.lu.se/master_medicinsk_vetenskap/mer_information_o_m_programmet
36. <https://www.student.liu.se/program/mgfy2/fristaende-kurser/masterprogram-i-sjukgymnastik?l=sv>
37. <https://neurophys.gu.se/sektioner/halsa-och-rehabilitering/utbildning/magister-master/arbetsterapi-fysioterapi-avancerad-niva>
38. <http://www.uu.se/utbildning/utbildningar/selma/program/?pKod=MFH2>

M

39. St. Pölten Fachhochschule [Elektronische Ressource]. URL: <https://www.fhstp.ac.at/de>
40. Private Universität für Gesundheitswissenschaften, Medizinische Informatik und Technik [Elektronische Ressource]. URL: <http://www.studieren.at/hochschulen-oesterreich/umit-private-universitaet>

41. FH Joanneum, Fachhochschule [Elektronische Ressource]. URL: <https://www.fh-joanneum.at/?lan=en>
42. FH Gesundheitsberufe OÖ GmbH [Elektronische Ressource]. URL: <http://www.fh-gesundheitsberufe.at/>
43. FH Campus Wien [Electronic resource]. URL: <https://www.fh-campuswien.ac.at/>
44. Donau-Universität Krems [Elektronische Ressource]. URL: <http://www.donau-uni.ac.at/de/index.php>
45. FH Gesundheit Tirol [Elektronische Ressource]. URL: <http://www.studieren.at/hochschulen-oesterreich/fh-gesundheit>
46. Die Med Uni Graz [Elektronische Ressource]. URL: <http://www.medunigraz.at/>
47. Chan Sharon and Clough Angela. A critical evaluation of evidence-based practice of physiotherapy in musculoskeletal medicine // International Musculoskeletal Medicine. 2010. Vol. 32. Issue 4. P. 163-166.
48. Avans Hogeschool, Opleiding Fysiotherapie [Electronic resource]. URL: <http://www.avans.nl/opleidingen/opleidingzoeker/fysiotherapie-breda-voltijd-bachelor/introductie>.
49. Bithell C. Entry-level physiotherapy education in the United Kingdom: governance and curriculum // Physical Therapy Reviews. 2007. Vol. 12. № 2. June. P. 145-155.
50. Hanzehogeschool Groningen, Academievoor Gezondheidsstudies [Electronic resource]. URL: <https://www.hanze.nl/nld/onderwijs/gezondheid/academie-voor-gezondheidsstudies>
51. Hogeschool Leiden, Afdeling Fysiotherapie [Electronic resource]. URL: <https://www.hsleiden.nl/fysiotherapie>.
52. Hogeschool Rotterdam [Electronic resource]. URL: <https://4en5mei.exposure.co/bommen-op-rotterdam-twee-perspectieven-n-verhaal/> (дата звернення: 17.02.2014).

53. Hogeschool van Amsterdam [Electronic resource]. URL: <http://www.hva.nl/> (дата звернення: 17.02.2014).
54. Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Opleiding Fysiotherapie [Electronic resource]. URL: <http://www.han.nl/opleidingen/bachelor/fysiotherapie/vt/>
55. Hogeschool Utrecht, Faculty of Health Care, Dpt of Physiotherapy [Electronic resource]. URL: <http://columbiaphysicaltherapy.org/>
56. https://www.healthcareers.nhs.uk/career-planning/course-finder?field_leading_to_a_career_in_tid=196&field_qualification_type_tid=64&field_study_mode_tid=57&field_region_tid=All&field_provider_name_tid=All&temp=All
57. <https://www.birmingham.ac.uk/undergraduate/courses/sportex/physiotherapy.aspx>
58. http://www.tees.ac.uk/prospectus/ug/UG_course.cfm?courseid=147&fos=9&fossub=25
59. <https://www.lsbu.ac.uk/courses/course-finder/physiotherapy-integrated-masters>
60. http://www4.rgu.ac.uk/coursedb/disp_course_info.cfm?courserref=0581
61. <http://about.brighton.ac.uk/sohp/prospective/physiotherapy/>
62. <http://about.brighton.ac.uk/sohp/prospective/physiotherapy/>
63. <https://www.brighton.ac.uk/courses/study/physiotherapy-pre-registration-msc-pgdip.aspx>
64. https://www.southampton.ac.uk/healthsciences/postgraduate/taught_courses/msc_physiotherapy.page#%3Cfont_style%3D%22vertical-align%3A_inherit%3B%22%3E%3Cfont_style%3D%22vertical-align%3A_inherit%3B%22%3E%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%B%D0%B8%3C%2Ffont%3E%3C%2Ffont%3E
65. <https://www.shu.ac.uk/courses/physiotherapy/msc-physiotherapy-preregistration/full-time>

66. http://lspa.lv/eng/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=22&Itemid=2
67. <https://www.lsu.lt/en/studies/study-programmes/undergraduate-bachelors-degree-studies/>
68. <https://www.rsu.lv/en/undergraduate-programmes>
69. https://matarka.hu/f_leiras.php?fsz=720
70. <http://www.gyogytornaszok.hu/index.php?page=folyoirat>
71. <http://www.etszk.u-szeged.hu/>
72. <http://www.med.u-szeged.hu/karunkrol/szte-egeszsegtudomanyi/szte-egeszsegtudomanyi?folderID=24377&folderID=24377&objectParentFolderId=24377>
73. <http://www.u-szeged.hu/egyetemi-elet/egeszsegtudomanyi-141110/egeszsegtudomanyi>
74. <https://www.felvi.hu/>
75. https://www.google.com/search?biw=1304&bih=697&ei=s9qQXLipNsuP6QTF6Jkg&q=nk.unideb.hu+apolas&oq=nk.unideb.hu+apolas&gs_l=psy-ab.3...11436.17990..20959...0.0..0.186.867.3j4.....0....1..gws-wiz.....35i304i39j33i160.VraZBw4iPAo
76. <https://nk.unideb.hu/>
77. <https://mot.hu/kepzes/apolas-es-betegellatas-gyogytornasz-szakirany-ana>
78. <https://www.almamater.si/>
79. <http://www.fzj.si/blog/2017/05/04/nova-karierna-priloznost-na-fzab-studij-fizioterapije/>
80. <http://www.picbon.us/tag/%C5%A1tudij>
81. <http://www.fizioterapevtika.si/>
82. <http://www.webometrics.info/en/detalles/fizioterapevtika.si>
83. <https://www.fzab.si/>
84. <https://www.4icu.org/reviews/universities-urls/17390.shtm>
85. <http://www.fdmz.hr/index.php/home/novosti/1495-upisi-diplomski-2018>

86. <https://www.facebook.com/SSZFULJ/posts/httpwww2zfuni-ljsisistikiimate-vpra%C5%A1anje-pripombo-predlog-ali-namig-ki-bi-ga-%C5%BEel/384356591595969/>
87. <https://www.fzsri.uniri.hr/en/faculty/administrative-and-support-services.html>
88. <http://smotra.uniri.hr/>
89. <https://bg-bg.facebook.com/163941417038626/posts/httpwwwnsabg/291708654199665/>
90. <http://www.nsa.bg/>
91. <http://www.bgapt.org/home/content/html/main.htm>
92. <https://www.wcpt.org/node/27120>
93. <http://www.mu-pleven.bg/index.php/bg/>
94. http://mu-pleven.bg/index.php?option=com_content&view=category&id=133&Itemid=324&lang=bg
95. <http://www.matura.bg/uni/?typeID=uni&uID=4&ID=-1&sID=131>
96. <http://www.swu.bg/academic-activities/academic-programmes/bachelor-programmes/public-health/kinezitherapy.aspx>
97. <http://www.studyinpoland.pl/ru/index.php/component/jumi/university?schoolid=88>
98. <https://eurostudy.cz/vuzy/karlov-universitet/>
99. <http://www.med.muni.cz/>
100. <https://www.lf.upol.cz/>
101. <https://lf.osu.cz/>